

„Zlé šoférovanie aj zlé volenie sú nebezpečné nielen pre jednotlivca, ktorý tak koná, ale aj pre nevinných okolostojacich.“

Bryan Caplan

www.iness.sk/podporte

/iness.slovakia

/institutelINESS

/INESSinstitute

/iness.slovakia

Mesačník
MARKET FINESSe vydáva:

INESS – Institute of Economic
and Social Studies
Na Vršku 8
811 01 Bratislava

tel.: +421-2-5441 0945
e-mail: iness@iness.sk

DESIGNED BY V

Editorial

Richard Ďurana

Leto udrelo plnou silou. Poľnohospodári nariekajú, že ich kváří sucho a bude slabá úroda, ovocinári zase, že takú úrodu ako tento rok nemali už dlho a oberať nemá kto, tak nechajú všetko popadať a pohniť. Spadol aj Sagan, ale znovu povstal a došiel až do Paríža. Dovolenková sezóna je v plnom prúde a slnko vytlačá aj najvášnivejších lapačov bronz do tieňa a k vode. Pre mnohých to znamená viac času pre čítanie. Je to aj Váš prípad?

Po skončení prvého ročníka celoslovenskej **Ekonomickej olympiády** pre stredoškôľkov, ktorú sme organizovali začiatkom roka, nám ako správnym analytikom nedalo a posvietili sme si na výsledky testov detailnejšie. Úroveň svojich vlastných ekonomických vedomostí ste si mohli vďaka partnerstvu s TRENDom dávnejšie otestovať na ich webe aj Vy. Viete, kde sú Vaše rezervy. A kde sú rezervy stredoškôľkov? Prečítajte si článok *Finančná a ekonomická (ne)gramotnosť mladých Slovákov*. My už medzičasom usilovne pracujeme na prípravách ďalšieho ročníka olympiády. V prvom ročníku sa zúčastnilo viac ako 4 000 študentov. Stredoškôľkov je ale na Slovensku dvesto tisíc. To je päťdesiatkrát viac a veľká výzva!

Zdieľaná ekonomika je stále téma, ktorá je najmä vo svete politiky sprevádzaná viac emóciami než ráciom. Platformy, najmä tie, vďaka ktorým sa môžete prepraviť z bodu A do bodu B, sú terčom útokov záujmových skupín, a bohužiaľ aj mnohých opinion-makerov. Aj preto sme sa nedávno do tejto témy pokúsili priniesť aj reálne čísla. Vydali sme novú publikáciu s názvom *Vplyv zdieľanej ekonomiky v oblasti prepravy na Slovensku*. K zdieľanej ekonomike sme zorganizovali aj medzinárodnú konferenciu **Ako nezabíjať inovácie reguláciami**, kde zástupcovia platforiem, akademickej obce, think tankov ale aj ministerstva dopravy dostali priestor na úvahu o povahe a úlohe súkromnej regulácie, reputačných mechanizmov, inovácií a ich vzťahu k štátnej regulácii.

Pred mesiacom sme publikovali ďalšiu štúdiu k situácii na **pracovnom trhu**. V publikácii s

názvom *Dve tváre a jedna facka trhu práce* konfrontujeme vyjadrenia Ministerstva práce SR o tom, že hlavnú zásluhu na klesajúcej nezamestnanosti má vláda. Pozreli sme sa aj na situáciu na trhu práce v ďalších krajinách, či to, koľko vyradených uchádzačov o zamestnanie si aj naozaj našlo prácu. S pracovným trhom je neoddeliteľne spojené aj **zamestnávanie cudzincov**. Už teraz slovenskí zamestnávateľia čelia nedostatku pracovnej sily a aj verejná pokladnica už čoskoro pocíti dopady starnutia. Otázka teda nestojí „či“ zamestnávať cudzincov, ale „ako“. No a práve v „ako“ Slovensko práve nevyčnieva. Kórejský manažér pracujúci v KIA pri Žiline musí predložiť Zdravotný posudok, ktorého súčasťou je okrem iných vyšetrení napríklad aj kultivačné vyšetrenie výteru z konečníka, parazitologické vyšetrenie stolice, vyšetrenie moču či RTG hrudníka. Kórejský manažér pracujúci v Hyundai pri Nižnej Lhote v Česku nemusí predložiť žiadny zdravotný posudok. Aj preto INESS predstavil 11 návrhov na odstránenie zbytočných prekážok zamestnávania cudzincov. Nájdete ich v štúdiu *Ako ťažké je zamestnať cudzinca*.

Jednou z nosných oblastí záujmu INESS sú **verejné financie a zostavovanie verejných rozpočtov**. Aj preto sme reagovali na návrhy Európskej komisie na zmeny vo financovaní EÚ. Okrem zvýšenia stropu pre odvody členských krajín chce Komisia kompenzovať výpadok príjmov spôsobený odchodom Británie zavedením troch nových daní. V publikácii *Viac a nové zdroje rozpočet EÚ nepotrebuje* predstavujeme stanovisko INESS k tomuto návrhu. Viac sa dočítate na strane 16.

Od posledného čísla Market Finesse sme napísali veľa článkov, niektoré z nich si snáď so záujmom prečítate práve teraz. Prajem Vám inšpiratívne čítanie.

Richard Ďurana

Obsah

Editorial	1
Obsah	2
Porovnanie	3
Ako veľký je problém Spoločnej poľnohospodárskej politiky?	3
Cena štátu	4
Kol'ko by štát stáli nižšie preddavky? Prakticky nič.	4
Poľnohospodárstvo je podnikanie	4
Je najlepším lekárom štát?	5
Ľady sa pohli	5
Konkurencieschopnosť slovenských miest	6
Príjemný základ na život	7
Grécky dlh vyplatia vnuci	8
Aký je 2. propodnikateľský balíček?	8
Ako nespakať ďalšie registre?	9
O nájomnom bývaní	10
Automobilky dobré, obchodníci zlí	11
Sľuby sa sľubujú, podnikatelia sa (ne)radujú	11
Za nevinné vatové tyčinky	12
Upratovanie si vo vlastných pravidlách	12
Zákaz je najľahšia aj najhoršia regulácia	12
Vzácné zeminy sú menej vzácne	13
Nulová daň môže mať nenulové výhody	14
Finančná a ekonomická (ne)gramotnosť mladých Slovákov	14
Ako ťažké je zamestnať cudzinca	15
Viac a nové zdroje rozpočet EÚ nepotrebuje	16
Dve tváre a jedna facka trhu práce	16
Vplyv zdieľanej ekonomiky v oblasti prepravy na Slovensku	16
Tlačová správa: Prežije zdieľaná ekonomika na Slovensku?	17
Zamestnávanie cudzincov trpí zbytočnou byrokraciou	17
INESS vo Visio Journal	17
INESS poslal návrhy k 3. balíčku	17
Stanovisko INESS k návrhu smernice EK s názvom Copyright in the Digital Single Market	18
INESS pripomienkoval IT platformu Lepšej regulácie	18
Ako na efektívnejšiu a lacnejšiu evidenciu vozidiel	19
Vzdelávanie je nový svetový mier	19
Tak clá alebo voľný obchod?	20
Prekážky pod nohy	21
Podujatia	22
Ekonomické reči: podporujú copyrighty tvorivosť?	22
INESS na diskusii o poľnohospodárstve v Liberálnom dome	22
INESS na konferencii Logistika a doprava	22
INESS na Europe Liberty Forum 2018	23
Transatlantické stretnutie riaditeľov think tankov v Kodani	23
INESS na letnej škole v Budapešti	23
Prednáška Cena štátu a Rómsky mýtus	23
Ako nezabíjať inovácie reguláciami: medzinárodná konferencia o zdieľanej ekonomike	24
INESS publikácie	26
INESS knihy	26

Porovnanie

Ako veľký je problém Spoločnej poľnohospodárskej politiky?

Farmárska dráma zatiaľ vrcholí traktorovým obľahnutím úradu vlády. Ako to už v emočne vypätých chvíľach býva, množia sa obvinenia, vinníci aj obeť stavu slovenského poľnohospodárstva.

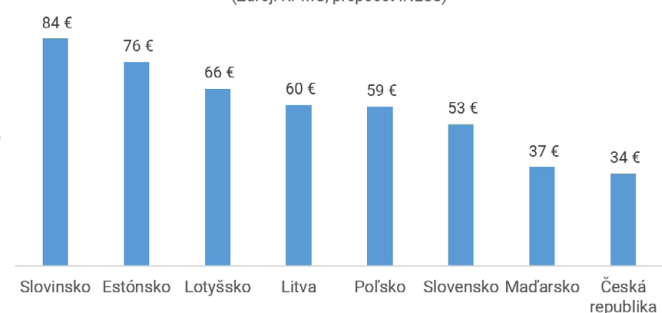
Spoločná poľnohospodárska politika EÚ (ja radšej používam agrárne znejúcu anglickú skratku CAP) dlhé roky patrí medzi hlavných podozrivých, keď príde reč na stav slovenského poľnohospodárstva. Vidíme to aj v predvolebných programoch politických strán, kde „vyrovnanie podmienok“ býva hlavným (a častokrát jediným) bodom v kapitole poľnohospodárstva. Obávam sa však, že hlavný zdroj problémov treba hľadať na Slovensku.

Radšej by som mesiac žil na kelovom prívarku, ako obhajoval CAP. Táto politika vznikla v 60. rokoch ako politicky kompromisná cesta smerom od mimoriadne silného národného agrárneho protekcionizmu smerom k spoločnému trhu v Európe. Dlhé roky tvoril CAP najväčšiu agendu EÚ a aj dnes patrí medzi tie najpoprednejšie. Ako každý iný dotačný systém, aj CAP vytváral a stále vytvára v sektore zlé motivácie. Tie vedú k zlej alokácii zdrojov, nadvýrobe (či naopak nedostatku) niektorých komodít a k následným ďalším direktívnym zásahom v ekonomike (viď príbeh kvót a slovenských cukrovarov). CAP je predmetom nekonečných politických handlovačiek členských štátov a viac-menej bezcieľne sa táto politika už roky motá Európou. Ideálnym riešením je zobrať si príklad z Nového Zélandu a jednoducho CAP z roka na rok zrušiť. Niet lepšieho obdobia, ako keď v celej Európe chýbajú pracovníci.

Ale nedá sa z neho urobiť univerzálny vinník. V posledných rokoch zo systému aspoň postupne zmizli kvóty, či priama podpora pestovania konkrétnych komodít a finančné toky sú podstatne voľnejšie. Každý členský štát má z peňazí CAP vyčlenené dva balíky. Tým väčším býva I. pilier – priame platby. Teda platba na hektár obhospodarovanej pôdy, akási „pôdna dividenda“. Druhým balíkom je II. pilier – Rozvoj vidieka. Tu je princíp rovnaký ako pri eurofondoch. Vyhlásia sa výzvy, ku ktorým sa predkladajú projekty. Týmto projektom sa následne (ne)schváli financovanie.

Aké sú finančné pomery medzi jednotlivými členskými štátmi a hlavne medzi starými a novými členmi? Než sa dostaneme k aktuálnemu obdobiu 2014-2020, najskôr si pripomeňme minulosť. Pred samotným vstupom do EÚ bolo Slovensko zapojené v programe SAPARD, určenom pre budúcich členov. Medzi nimi panovali značné rozdiely a Slovensko vo výške alokácie na hektár ťahalo za pomerne krátky koniec s treťou najnižšou alokáciou na obyvateľa spomedzi post-soc osmičky, no lepšie ako Maďarsko a Česko.

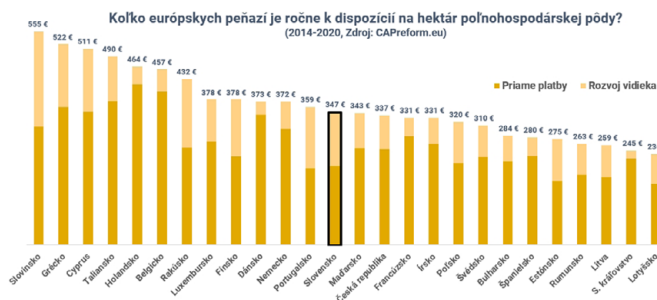
Celkovo vyplatené dotácie SAPARD na ha za 2000-2006
(Zdroj: KPMG, prepočet INESS)

Celkovo sa však jednalo o sumy rádovo nižšie, ako sú dostupné cez CAP. Od roku 2004 Slovensko naskočilo do rozbehnutého CAP 2000-2006

a následne plynulo pokračovalo v CAP 2007-2013. Práve v tomto období leží zdroj dnešných tvrdení o veľkom znevýhodnení nových členov v CAP. Kým II. pilier mal pre nových členov pomerne štedrú alokáciu, pri priamych platbách bola situácia zložitejšia. Výška priamych platieb na hektár sa zhruba podobala na výšku priamych platieb starých členov (viď nižšie obdobie 2014-2020, ktoré má podobné čísla), ich nábeh bol ale postupný. V roku 2004 to bolo len 25% odsúhlasenej priamej platby na hektár a až v roku 2013 prišlo k dosiahnutiu 100% výšky. Noví členovia mali dovolené pridať k platbe z EÚ aj národný doplatok, ale aj s maximálnym doplatkom bolo možné dosiahnuť 100% pridelenej priamej platby až v roku 2010.

Veľké rozdiely medzi starými a novými členmi boli realitou a isto prispeli k tomu, že v starých členských štátoch je v poľnohospodárstve naakumulované viac kapitálu. Ako vyzerá situácia dnes?

Slovenské poľnohospodárstvo má z CAP *pridelené prostriedky* zhruba v priemere EÚ. Menšie, ako Holanďania či Rakúšania, ale vyššie, ako Francúzi, a Česi. Problémom nie je koľko, ale kam a začo.

A to sú už národné špecifiká. Pri priamych platbách je problémom definícia „minimálnej činnosti“, na základe ktorej vznikne nárok na platbu. V slovenskej realite obhospodarovanie znamená, že sa pôda udržuje bez náletových drevín. Teda stačí pokosiť. Na priame platby nemusíte farmáriť, stačí vám mať nejaký veľmi vágny (ako sme videli na východe) právny titul, že tú ktorú parcelu obhospodarujete. Tým pádom časť „farmárskych“ peňazí skončí v autosalónoch Ferrari.

Aj Rozvoj vidieka trpí problémom alokácie. Podporené projekty majú buď ďaleko od pôdohospodárstva (viď kauza Babindol, financovanie autoumyvárni, či dokonca *privátnych rekreačných chát*), alebo len zvyšujú konkurenciu medzi jednotlivými farmármi a výrobcami. Keď jednému vinárovi v dedine program zafinancuje novú halu, zvýhodní ho to voči susedom, ale slovenské pôdohospodárstvo to zásadne nepozdvihne.

Zmeny v CAP treba, ale je to beh na dlhé trate, kde je sila slovenských politikov popri gigantickej loby Francúzska a iných takmer zanedbateľná. No so zlepšovaním sa dá začať doma. Napríklad prísnejšou *definíciou minimálnej činnosti v 342/2014 Z. z.*, aby platby išli naozaj za hospodárenie a nie „hospodárenie“ a prísnejším posudzovaním projektov Rozvoja vidieka. S tým netreba čakať na Brusel.

Aktuality, 13.7.2018

Cena štátu

Kol'ko by štát stáli nižšie preddavky? Prakticky nič.

Ak daňová povinnosť živnostníka, alebo podnikateľského subjektu prekročí 2500 eur na dani z príjmu, na ďalší rok musí začať platiť daňové preddavky. Bud' štvrťročne, alebo dokonca mesačne (ak bola povinnosť 16 600 eur).

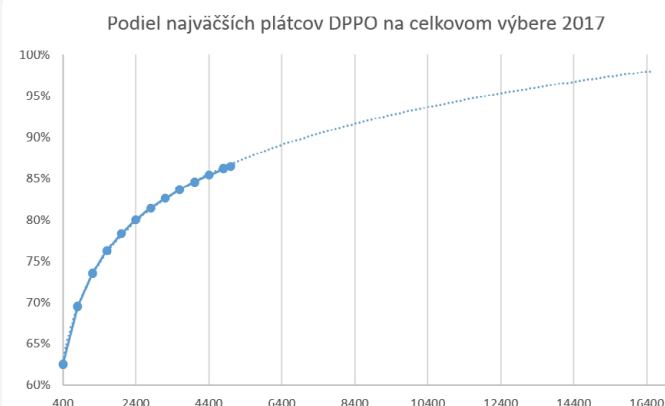
Platenie preddavkov je administratívna nepríjemnosť – musíte si nastavovať a rušiť pravidelné platby. Je tu ale aj väčší problém. Preddavky platíte z príjmov aktuálneho roka, ale ich výška reflektuje príjmy minulého roka. Až po daňovom priznaní sa daň zúčtuje a štát vám prípadný preplatok vráti. Pre niekoho maličkosť, pre iného zásadný problém. Ak ste živnostník, ktorý v roku 2017 dostal zaplatený veľký projekt, zrazu mu vyskočia v roku 2018 vysoké preddavky, hoci sa mu možno v tomto roku až tak nedarí.

Hranica 2500 eur nám prišla nezmyselne nízka a preto INESS v rámci 2. balíčka propodnikateľských opatrení navrhol zvýšiť ju aspoň na 10 000€. Tým by z povinnosti platiť preddavky na DPPO vypadlo zhruba 30 000 spoločností (vypočítané na základe údajov Finstatu, pre SZČO dáta nie sú). Nad hranicou 10 000 € by s povinnosťou platiť preddavky stále ostalo zhruba 16 000 spoločností.

Návrh síce Ministerstvo hospodárstva do jednaní zaradilo, ale stroskotal na nesúhlase Ministerstva financií. Takáto zmena by mala vraj negatívny dopad na rozpočet. Ministerstvo financií tomuto návrhu pravdepodobne venovalo maximálne 15 sekúnd, inak by si všimlo, že fiškálne náklady sú takmer nulové.

V prvom rade, prišlo by len k hotovostným výpadkom v rozpočte. Daň by sa nikomu neznižila, len by bola zaplatená o pár mesiacov neskôr. Kol'ko by to tak mohlo stáť? Opäť si pomôžeme údajmi z Finstatu z roku 2016 (v čase našich výpočtov ešte neboli dáta z roku 2017 zverejnené) a rozpočtom 2017.

Rozpočtované príjmy z DPPO v roku 2017 dosiahli 2,56 miliardy eur. Z toho ale 400 najväčších platcov zaplatilo 63%, 1200 najväčších pokrylo 74% príjmov a 5000 najväčších platcov vykryje celých 86% príjmov DPPO.

V praxi to znamená, že spomínaných 30 000 platcov, ktorí by prestali platiť preddavky, platí do rozpočtu len nepatrné percento. Naša 3-minútová excelová extrapolácia (viď obrázok) ukazuje, že firmy naďalej odsúdené na preddavky by platili až 97% výnosov DPPO.

Bud'me ale mimoriadni pesimisti a predpokladajme dva scenáre – že náš návrh by znamenal hotovostné výpadky 5%, resp. 10% výnosov DPPO. Teda štát by musel v priebehu roka vykryť diery 128 miliónov, resp. 256 miliónov euro. Tie by mu neprichádzali postupne ako teraz (cez pred-

avky), ale prišli by až na konci roka.

Znamenalo by to, že tieto peniaze si bude musieť požičať cez 3, 6 a 9 – mesačné štátne pokladničné poukážky. To je niečo ako štátny dlhopis, len s veľmi krátkou dobou splatnosti. Aké sú na nich úroky? Tušíte správne, nulové (dokonca sem-tam aj *záporné*)! Čiže zrušenie preddavkov by štát dnes stálo presne nula nič eur.

Nulové úroky nebudú naveky. Pozrime sa, aké by boli náklady zrušenia preddavkov, ak by sa štátne pokladničné poukážky predávali s 0,5%, respektíve s 1% úrokom.

Scenáre	0,5% úrok	1% úrok
5% výnosov DPPO	240 000 €	480 000 €
10% výnosov DPPO	400 000 €	800 000 €

V najpesimistickejšom prípade, teda keď by bolo zrušením preddavkov zasiahnutých 10% výnosov DPPO a zároveň by sa platili 1% ročné úroky na štátne pokladničné poukážky, tak by ročný náklad zvýšenia stropu preddavkov na DPPO dosiahol 800 000 €, slovom osemstotisíc eur. Opatrenie, ktoré by pozitívne zasiahlo 30 000 podnikateľov by stálo menej ako 0,00045% výdavkov štátneho rozpočtu. V skutočnosti ešte menej, možno vôbec nič.

Ak ani takéto triviálne opatrenie pre podnikateľov nemá u tejto vlády šancu, v čo môžu dúfať?

iness.sk, 13.6.2018

Pol'nohospodárstvo je podnikanie

Martin Vlachynský

Po takmer troch dekádach „zombie“ stavu sa slovenské poľnohospodárstvo konečne prepracovalo na titulky novín. Lavína škandálov konečne ukázala, čo sa niektorí pred tým snažili len nesmelozne naznačiť. V otázke vlastníckych práv a ich vymožitelnosti, tak kľúčových pre efektívne fungovanie trhovej ekonomiky, je slovenské poľnohospodárstvo úplne na dne.

Nech vás neklamú široké lány žltučkej repky. Poľnohospodárstvo je v zombie stave, len miesto prídeltu šedej hmoty mozgovej prežíva na priamych platbách. Samozrejme, môžu sa ozvať žiarivé výnimky (napríklad viacerí slovenskí „paradajkári“), ale celkové čísla sú kruté. V roku 2014 (novšie štatistiky som nenašiel) dosahovala hrubá pridaná hodnota (v produkčných cenách) na hektár 315 eur. To je po Lotyšsku najmenej v celej EÚ. Zo susedov boli blízko len Česi s 414 eurami, Maďari s Poliakmi prekročovali 600 eur a Rakúšanovia sa blížili k tisícke. Holanďania boli schopní vyprodukovať pridanú hodnotu 5 464 eur na hektár, teda 17-krát viac!

Ďalším prejavom zaostávania poľnohospodárstva je podpriemerné formovanie kapitálu v podobe fixných aktív. Zjednodušene si pod tým predstavme nákupy strojov, budov a pôdy. Kým za dve desaťročia sa v slovenskom poľnohospodárstve sformoval kapitál v hodnote 6,5 miliardy eur, v Maďarsku to bolo 15,6 miliardy, v Česku 18,2 miliardy a v rovnako veľkom Dánsku cez 30 miliárd eur. Okrem iného to naznačuje, že trh s pôdou je na Slovensku dlhodobo mŕtvly a tvorí sa na ňom

absurdné ceny. Zaujímavý je aj pohľad cez úvery – kým objem úverov slovenskému poľnohospodárstvu je niekde pod úrovňou 1 miliardy eur, dánski poľnohospodári majú úvery v hodnote zhruba 47 miliárd eur – to je viac ako celý štátny dlh Slovenska.

Aj keď jedným dychom treba dodať, že to Dáni asi troška prestrelili počas krízy tieto úvery položili dve banky. Je to dobrou ilustráciou toho, aké gigantické rozdiely sú v Európe v poľnohospodárskom sektore. Slovenskému poľnohospodárstvu nepomôžu reči o rodnej hrude, sebestačnosti, o výnimočnej úlohe poľnohospodára, či mrvenie kláskov premiérom pri žatve. Produkcia potravín sa riadi rovnakými pravidlami ako produkcia volantov, či plošných spojov.

Do poľnohospodárstva musí pritecť kapitál, kvantá kapitálu. Nielen v podobe peňazí – kapitál sa ukrýva aj v pôde, ktorej drvivá časť je rozdrobená a „zmrazená“ v nevyjasnených, netransparentných, či zotrvačných vlastníckych vzťahoch. Slová ako „know-how“, „inovácie“, či „manažment“ musia zaznievať aj v poľnohospodárskom sektore.

Blog Denníka N, 7.5.2018

Je najlepším lekárom štát?

Jakub Zeman

Už sme si zvykli, že každá návšteva lekára je spojená so značnou dávkou nervov a čakania. Najskôr na získanie možného termínu návštevy a následne aj v čakárni na vyšetrenie. Pred ambulanciou sa stretneme s mnohými ľuďmi, ktorí chcú riešiť svoj zdravotný stav. Pred ambulanciami lekárov sa však stretáva aj značná skupina ľudí, ktorí jednoducho musia ísť na kontroly, keďže to ich zamestnávateľom nariaďuje zákon. Ak by danú povinnosť nespĺnili, hrozili by zamestnávateľom značné pokuty, a tak radšej obetujú vlastné náklady na to, aby počas pracovného času poslali zamestnancov k lekárom a uhradili všetky vyšetrenia, ktoré nariaďuje štát. Nepreťažujú sa tak len zamestnávatelia, ale aj zdravotníci.

Štát by mohol byť vyhlásený za najaktívnejšieho lekára, keďže bez ohľadu na podrobnú anamnézu zamestnanca, naordinoval pre každú záťaž pri práci celý rad vyšetrení. Tie však zostávajú nie na pleciach štátu, ale na ťarchu a náklady zamestnávateľov. Napríklad každý, kto pracuje s počítačom, musí byť vyšetrený na EKG. Paradoxne, pri preventívnych prehliadkach sa to vyžaduje až po 40 rokoch života. V prípade psychickej pracovnej záťaže zas štát naordinoval aj laboratórne vyšetrenia, ktoré nemajú súvis so psychickým zaťažením. Zamestnanci, ktorí sú vodičmi motorového vozidla (napr. taxi), by mali absolvovať psychologické vyšetrenie. Ostatným vodičom stačí ísť na preventívnu prehliadku pred získaním vodičského preukazu. Pri prácach v hluku zas štát naordinoval aj laboratórne vyšetrenia, ktoré nemajú súvislosť s vplyvom hluku na organizmus. (vestník MZ SR čiastka 29-38)

Ďalším neúčelným opatrením štátu sú rekondičné pobyty pre zamestnancov, ktorí pracujú v hluku, keďže poškodenie sluchu je nezvratné a trvalé a nepomôže mu nijak pobyt v kúpeľoch.

Takýchto nadbytočných úkonov, ktoré musia zdravotníci na zamestnancoch vykonať, je mnoho. Nielen, že sa tak predlžuje čas čakania pred ambulanciami, ale zvyšujú sa aj náklady, ktoré za vykonanie prehliadok musia zamestnávatelia zaplatiť a súčasne preplatiť čas strávený v ambulanciách. Tvorba regulácií by mala viesť k účelnosti a efektívnosti. Nevieme presný účel, ktorý ministerstvo sledovalo. Zdravotné prehliadky v súvislosti s prácou by mali mať preventívny charakter a nemalo by sa

presúvať na zamestnávateľa diagnostika akýchkoľvek ochorení u pracovníka. Na tento účel existujú už pravidelné preventívne prehliadky hrazené z verejného zdravotného poistenia.

Náplasť na riešenie pracovnej zdravotnej služby mala prísť pri novelizácii zákona, ktorá bola ohlásená už v programovom vyhlásení vlády, za účelom prehodnotenia pracovnej služby pre 1. a 2. kategóriu zamestnancov. Legitímne očakávanie bolo, že vláda vyhodnotí jej slová z roku 2014, v ktorom opätovne zaviedla pracovnú zdravotnú službu, a tvrdila, že: „pracovná zdravotná služba pozitívne ovplyvňuje úroveň zdravia zamestnancov pri práci.“

Koľkým chorobám z povolania sa predišlo? Koľko chorôb bolo identifikovaných práve pri pracovnej prevencii? Žiadne takéto odpovede nenačádzame. Nemali by sme sa uspokojiť ani s vyriešením problému pracovnej zdravotnej služby, ktoré nadobudlo účinnosť v závere minulého roka, ale hľadať najlepšie riešenia za peniaze všetkých zainteresovaných subjektov. Síce sa štát odvoláva na rôzne medzinárodné záväzky, ktoré vyplývajú z ratifikácie dohovoru Medzinárodnej organizácie práce či smernice EÚ, ale nikde v nich sa nepíše, aké prostriedky má štát použiť na riešenie zdravotného dohľadu. Hľadanie najlepších z možných riešení je práve na jednotlivých štátoch.

Ak vláda hlási boj proti zbytočnej byrokracii, aj toto je cesta. Pozrieť sa na riešenie pracovnej zdravotnej služby na základe požiadaviek smernice v iných krajinách EÚ a odstrániť gold- platingu (teda zaviesť minimum žiadané Európskou úniou). Súčasne nielen vyhodnotiť túto povinnosť voči skupinám zamestnancov, ale aj zoznam vyšetrení, ktoré je potrebné vykonať vzhľadom na stanovené riziká – vyhláška by ich mala upraviť na úroveň odporúčania, nie povinnosti.

iness.sk, 25.7.2018

Ľady sa pohli

Jakub Zeman

Jedným z pozitívnym príkladom, že postupné zmeny v podnikateľskom prostredí sa dejú je, že podnikateľov viac nemusia strašiť pokuty za nepravdivé čestné prehlásenie brigádnika v prípade, že si uplatňuje odvodovú výnimku.

V čestnom prehlásení brigádnik prehlasuje, že si u daného zamestnávateľa uplatňuje odvodovú výnimku a súčasne si ju nebude uplatňovať inde. Ak zamestnávateľ zamestnával na dohodu o brigádnickej práci študenta (od 1. júla 2018 aj dôchodcu na dohody), ktorý podpíše čestné prehlásenie, že si uplatňuje odvodovú výnimku, nemal žiadnu možnosť overiť si, či študent nepodpísal takéto prehlásenie aj u iných zamestnávateľov. Touto odvodovou výnimkou šetrí financie nielen študenti, resp. dôchodcovia, ale aj samotný zamestnávateľ, keďže do príjmu 200 eur nemusia byť okrem úrazové a garančného poistenia hrazené ďalšie sociálne poistenia.

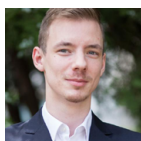
Problémom bolo, že v prípade, ak študent mal viacero brigád, tak sa stávalo, že podpísal viacero čestných vyhlásení a uplatňoval si odvodovú úľavu u viacerých zamestnávateľov, čo právna úprava neumožňuje. Následne vedela Sociálna poisťovňa veľmi jednoducho kontrolovať nárokovateľnosť tejto výnimky, keďže všetky údaje o poisníkoch má. Okrem doplatenia odvodov, ktoré by inak odviezol, musel zamestnávateľ uhradiť aj vysoké penále, pričom mu hrozilo aj uloženie pokuty. Zamestnávateľ už ale často nevedel získať od letného brigádnika peniaze nazad, keďže nemusel u zamestnávateľa už viac pracovať.

Na základe 1. balíčka na zlepšenie podnikateľského prostredia sa ľady pohli a zamestnávateľov upozornili hláška v systéme Sociálnej poisťovne v prípade, že budú chcieť nahlásiť študentov či dôchodcov s výnimkou. Komplexné riešenie problematiky úľav na sociálnom poistení má priniesť až ročné zúčtovanie sociálnych odvodov, ktoré malo byť účinné už od januára 2019, ale vzhľadom na nepripravenosť poisťovne to bude najskôr až v roku 2021.

inss.sk, 24.7.2018

Konkurencieschopnosť slovenských miest

Jakub Zeman

Podnikať na Slovensku nie je pre každého jednoduché. Potvrdzuje to nielen subjektívny názor podnikateľov, ale aj mnoho medzinárodných rebríčkov. Jeden z najznámejších rebríčkov (Doing Business) sa tento raz zameriaval nielen na umiestnenie Slovenska v konkurencii medzinárodných ekonomík, ale aj na 5 najväčších miest (Bratislava, Trnava, Žilina, Prešov, Košice) na Slovensku v porovnaní s ďalšími mestami v Česku, Chorvátsku a Portugalsku. Celkovo *zanalyzovali 25 miest*.

Doing Business in the European Union 2018: Croatia, the Czech Republic, Portugal and Slovakia

Rebríček ukázal, že jednoduchšie sa podniká na východe ako na západe Slovenska (hoci rozdiely sú veľmi tesné). Najťažšie to majú podnikatelia v Bratislave. Poukázal aj na to, že najväčším strachom podnikateľského prostredia na Slovensku je čas potrebný na vybavenie povolení alebo získanie rozhodnutí. Tieto časy sú veľkej miere nad priemerom krajín EÚ a súčasne sa ešte výrazne líšia medzi jednotlivými mestami Slovenska. Výrazný časový rozdiel medzi slovenskými mestami sa ukázal najmä v prípade získania elektrickej prípojky či získaní stavebného povolenia.

1 Prešov 78,78
3 Košice 78,19
2 Žilina 77,82
4 Trnava 76,96
5 Bratislava 76,16

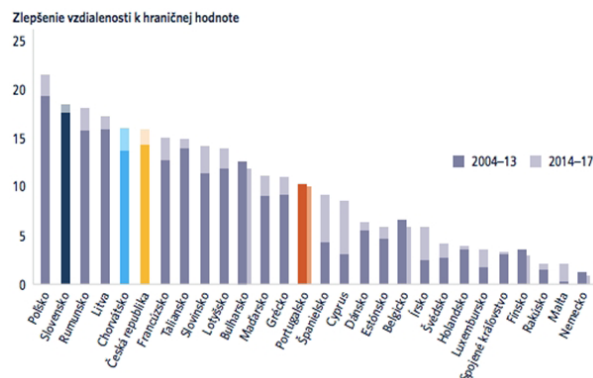
Problémom podnikateľského prostredia sú nielen nasledujúce fázy podnikania, ale aj jeho začiatok. Bratislava získala najhoršie umiestnenie z vybranej vzorky miest vo všetkých sledovaných krajinách v oblasti začatia podnikania. Toto umiestnenie bolo ovplyvnené aj tým, že čas potrebný na začatie podnikania tu bol až 26,5 dňa. Z hlavných miest sa najlepšie umiestnilo Porto, kde je potrebných len 6,5 dňa. Tejto oblasti nepomáha ani výška povinného minimálneho základného imania pre s. r. o., ktorá je v pomere k príjmu najvyššia zo sledovaných krajín. Česko má základné imanie vo

výške 1 eura. Pre Portugalsko dokonca neexistuje žiadne minimum. V konkurencii väčšiny krajín EÚ, ktoré majú nulové alebo 1-eurové základné imanie sú slovenské firmy vo výraznej (hoci len účtovnej) nevýhode.

Zlou vizitkou podnikateľského prostredia je aj čas potrebný na získanie stavebného povolenia. Až 3 z 5 miest na Slovensku sa umiestnili na úplnom chvoste hodnotenia čase potrebného na získanie povolenia. Až 70 dní je rozdiel medzi najlepším a najhorším mestom na Slovensku v dobe potrebnej na získanie stavebného povolenia. Zatiaľ čo v Záhrebe je potrebných len 146 dní, Lisabone 160 dní či v Prahe 246 dní, v Bratislave trvajú procesy na získanie stavebného povolenia až 300 dní.

Slovenské súdnictvo neponúka najlepší príklad v rýchlosti súdnych konaní. Síce 2 mestá (Košice, Prešov) stlačili dĺžku konaní pod priemer sledovaných miest, v Bratislave, kde sa koncentruje väčšina spoločností, je situácia najhoršia z analyzovaných hlavných miest, keďže je tam potrebných až 775 dní na vydanie súdneho rozhodnutia.

Síce nami spomenuté dáta vyzerajú hroziivo, Slovensko píše aj tak úspešný príbeh v zlepšovaní podnikateľského prostredia, keďže za posledných 14 rokov bol zaznamenaný najväčší pokrok pri prijímaní postupov v oblasti regulácie podnikateľského prostredia. Netreba však zabúdať aj na praktické životné situácie podnikateľov, ktoré nie sú v štandardizovaných rebríčkoch zaznamenané.

Príklad, že aj v hlavnom meste, v ktorom je väčší nápor na všetky životné situácie podnikateľa, môže byť kvalitné podnikateľské prostredie je Praha, ktorá ako jediná mala v štúdiu náskok pred zvyšnými českými mestami. V prípade, že by sa uplatňovali najlepšie možné riešenia a postupy z jednotlivých slovenských miest, Slovensko by si zlepšilo pozíciu v medzinárodnom rebríčku Doing Business o 9 miest (z 39. miesta na 30. miesto).

Ministerstvo hospodárstva má ambiciózný plán predložiť, už tretí balík na zlepšenie podnikateľského prostredia. Svetová banka pomohla ministerstvu vybrať, aké opatrenia do ďalšieho balíčka zaradiť, aby slovenské podnikateľské prostredie konečne pocítilo zlepšenie. Na základe výzvy ministerstva sa aj INESS zapojil do predloženia opatrení na zlepšenie podnikateľského prostredia, ktoré nielenže vedie posunúť hodnotenie Slovenska v medzinárodných rebríčkoch, ale taktiež aj uľahčiť každodenný život podnikateľa.

iness.sk, 24.7.2018

Príjemný základ na život

Radovan Ďurana

Základný príjem získava na popularite. Už nie je len témou kaviarenských intelektuálov, ako budúcu nevyhnutnosť ho vníma napríklad aj Elon Musk. Pohľad na zdroje financovania však núti ku skepticizmu.

Dividenda slobody v hodnote 1000 dolárov mesačne. Každému dospelému Američanovi v produktívnom veku sľubuje demokratický prezidentský kandidát Andrew Young nepodmienený základný príjem. Kurz na jeho víťazstvo je síce momentálne nižší ako kurz na víťazstvo Leonarda di Capria, ale základný príjem je leitmotívom jeho kampane. Z princípu politickej súťaže vyplýva, že marketingová hodnota základného príjmu je už dostatočne vysoká. A prítomnosť na obrazovkách ju môže len zvýšiť.

Na európskom kontinente existuje hnutie za základný príjem viac ako 30 rokov, ale zatiaľ bez reálnych výsledkov. Za úspech bolo považované vyhlásenie referenda o nepodmienenom základnom príjme (ďalej NZP) vo Švajčiarsku, ale odmietavý hlas ľudu zapôsobil ako studená sprcha. Politici v Európe sa k NZP stavajú zatiaľ opatrne, nikto nechce investovať do neistého výsledku.

Možno čakajú na výsledky pokusov vo Fínsku, či Holandsku, ktoré majú šancu vnieť trochu empirického svetla do tejto komnaty.

Kde na to vziať

Predovšetkým sa však obávajú fiškálnych dopadov tohto návrhu. Verejné rozpočty sú v prebytku v Európe najmä vďaka výraznej pomoci Európskej centrálnej banky, priestor na zásadný nový výdavok chýba. Žiadne pravidlo pre určenie „správnej“ výšky základného príjmu pritom nemôže existovať. Regionálne, majetkové, či príjmové rozdiely spôsobujú, že rovnaká dávka neuspokojí všetkých rovnako. Ideologickí zástancovia tvrdia, že príjem by mal garantovať živobytie dospelému človeku nad hranicou chudoby. Tá je dnes často definovaná ako 60 % mediánového disponibilného príjmu, zhruba 11 tis. Kč. Že takto štedrý základný príjem na každého človeka byť nemôže, je jasné aj najväčšiemu zástancovi základného príjmu. **Výdavky „ideálneho“ základného príjmu by dosahovali výšku celého českého štátneho rozpočtu.** Neostalo by na diaľnice, zdravotníctvo, dotácie poľnohospodárov, či platy učiteľov.

Opačný postup výpočtu začína „zdola“. Identifikuje existujúcu sumu výdavkov na sociálne účely, pridá k nej výdavky na administratívu a túto sumu prerozdelení medzi všetkých. Ministerstvo práce a sociálnych vecí ČR takto minulý rok minulo 517 mld. Kč.¹ Ak k tomu pridáme nejakých 30 mld. na prevádzku, dostaneme sa k dávke 4400 korún mesačne na každého občana ČR. Viete si predstaviť, že by takúto reformu podporili dôchodcovia s priemerným dôchodkom 12 000 Kč?

S neveselými výsledkami skončili aj porovnávacie prepočty krajín OECD. Analytici rovno z porovnania vyradili dôchodcov a ich príjmy, pretože oni by tratili. Ale aj keď sa do úvahy berú len všetci obyvatelia v aktívnom veku a deti, výsledky nie sú uspokojivé. Univerzálna dávka totiž priemeruje, a neumožňuje rozlišovať sociálnu situáciu poberateľa. Zdravotne postihnutí by tak prišli o veľkú časť dávok, osobitne by poklesli príspevky na starostlivosť (péči), ktoré majú zabezpečiť starostlivosť o odkázaných ľudí. Tieto prostriedky by im boli odobraté a poskytnuté ľuďom, ktorí dnes v sociálnej situácii nie sú a dávky nepoberajú. **Nepodmienený základný príjem zo svojej podstaty znižuje pomoc tým, ktorí ju potrebujú, a zavádza dávky tým, ktorí ich nepotrebujú.**

Myšlienka NZP je ale lákavá, a to nielen pre ľavičiarov hľadajúcich raj na zemi. Uvažoval nad ňou aj F.A. Hayek, ktorý spomína základný príjem človeka ako podmienku zažívania ekonomickej slobody. To však nemusí byť dosiahnuté len masívnou dávkovou schémou. Milton Friedman napríklad otvorene propagoval negatívnu daň z príjmu. Tá na rozdiel od NZP klesá s rastúcim príjmom a ľuďom s veľmi nízkym príjmom je negatívna daň doplácaná v podobe bonusu. Na rozdiel od NZP je negatívna daň z príjmu adresným systémom, ktorý má inherentne zabudované testovanie príjmu poberateľov, hoci nie už majetku.

Odvodový bonus

Práve myšlienka negatívnej dane stála za vznikom návrhu Odvodového bonusu v súčasnosti slovenského europoslancu Richarda Sulíka. Odvodový bonus (ďalej OB) je komplexnejší koncept ako negatívna daň z príjmu, pretože prepája odvodový, dávkový aj daňový systém. Nie je ale zložitejší, rovnako uplatňuje princíp klesajúcej dávky s rastúcim príjmom.

Návrh OB koncipoval Sulík tak, aby bol fiškálne neutrálny. To je však neľahká úloha, ak ho navrhujete v krajine, kde je sociálny systém financovaný na sekeru, a zvlášť zdravotnícke výdavky rastú ako utrnuté z reťaze. Zároveň systém OB vďaka stropom na odvody znižuje daňové zaťaženie ľudí s vyššími príjmami. Skutočné dopady OB prepočítavalo viacero inštitúcií vrátane INESS. Treba povedať, že vôbec nejde o jednoduchú úlohu, keďže štatistiky štátu ohľadne pracovnej aktivity majú skôr „dotazníkovú“ presnosť ako skutočne využiteľnú. Posledné výpočty ukázali, že návrh by vytváral výpadok v hodnote zhruba jednej miliardy eur. Ten je ale možné korigovať úpravou sadzieb, a hlavne reformou výdavkov zdravotníctva.

K samotnému návrhu je ale potrebné uviesť, že ide už o tretiu verziu parametrov tohto systému. Klesla dávka na dieťa, naopak významne stúpla materská dávka. Zo systému bola vyňatá pomoc zdravotne postihnutým. Zvýšila sa sadzba zdravotného odvodu o celé percento. To všetko z dôvodu zachovania finančnej neutrality a zároveň istej atraktivity (mamičky...) systému. Práve parametre OB sú achillovou pätou základného príjmu, či negatívnej dane. Volebné kampane môžu vyústiť do snahy zapáčiť sa voličom poskytovaním štedrejšej dávky. Výhodou systému, kde je 100 dávok, je že zmena jednej, dvoch (s výnimkou dôchodkov) nemá radikálne dopady na verejné financie. Jednoduchá parametrická zmena odvodového bonusu alebo základného príjmu však môže výrazne zamávať verejnými rozpočtami.

Nenaplnené ciele

Uvedené príklady ukazujú, že fiškálne obmedzenie je pre české, resp. slovenské verejné financie kľúčové. Stojí preto za zamyslenie, aké by boli jeho prínosy z pohľadu obhajcov základného príjmu. Ich argumenty sú v zásade tri. Základný príjem má kompenzovať príjem kvôli strate pracovných miest z dôvodu automatizácie, garancia príjmu má zvýšiť ochotu podnikať a riskovať, a zároveň to má byť nástroj udržania sociálneho zmieru, keďže bude prerozdeľovať bohatstva generovaného globalizáciou.

¹ https://www.mpsv.cz/files/clanky/32548/Informace_o_vyplacenych_davkach_v_prosinci_2017.pdf

Osobne sa domnievam, že z automatizácie sa vytvára strašák, ktorý síce komplikácie spôsobí, ale rozhodne to nebude katastrofa. To je však téma na samostatný text, pre účely tohto článku uvidíme jednoduché porovnanie. Sľubovaných 5000 Kč (resp. 4400 Kč) nie je žiadna závažná suma, je ukotvená na úrovni dnešného životného minima. Čistý príjem z minimálnej mzdy je dvojnásobne vysoký. Automatizáciou majú byť najviac ohrození ľudia so strednou pridanou hodnotou, povedzme v okolí priemernej mzdy. Ťažko si predstaviť, že dávka životného minima by pre nich predstavovala primeranú satisfakciu. Základný príjem štvorčlennej rodiny v odvodovom bonuse by bol 13 000 korún, čo asi vykryje stravu, ale rozhodne nie nájom, nehovoriac o hypotéke. S takouto dávkou sa nedá viac „riskovať“. K sociálnemu zmieru stačí povedať len toľko, že ten by nedosiahol žiadna dávka. Ľudská závisť a nespokojnosť nefunguje lineárne, ako si radi sociálni inžinieri a mnohí ekonómovia predstavujú. Výskumy ukazujú, že ľudia vôbec netušia, aká je príjmová nerovnosť v ich krajine. Nerovnosť sa totiž nepočíta, ale pociťuje, pričom sa posudzuje aj bohatstvo. Na určenie dostatočnej výšky príjmov sa používa staré pravidlo: **„plat môjho muža je dostatočne vysoký, ak zarába o trochu viac, ako manžel mojej sestry.“** Z toho prirodzene vyplýva, že príjem v podobe rovnakej základnej dávky problém pocitu nerovnosti, nespokojnosti a závisť riešiť nemôže. Ľudia budú Kellnerovi, Gottovi, či susedovi s Mercedesom závidieť rovnako ako predtým.

Ukazuje sa tak, že základný príjem vo fiškálnej udržateľnej podobe v našich krajinách môže priniesť hlavne zjednodušenie administrácie sociálneho systému. To je ale dosť málo v porovnaní s komplikáciami, ktoré by nevyhnutne priniesol. Za zamyslenie preto stojí, či nestojí za to investovať um a prostriedky do vylepšenia toho súčasného systému.

iness.sk, 23.7.2018

Zdroje:

Analýza OECD:

<https://www.oecd.org/employment/emp/Basic-Income-Policy-Option-2017.pdf>

Dávky v ČR:

https://www.mpsv.cz/files/clanky/32548/Informace_o_vyplacenyh_davkach_v_prosinci_2017.pdf

Hodnotenie OB:

http://www.iness.sk/sites/default/files/pictures/iness_ob_2017_1.pdf

Odvodový bonus:

<http://sulik.sk/wp-content/uploads/2016/11/odvodovy-bonus-3-sulik-mihal.pdf>

Grécky dlh vyplatia vnuci

Martin Vlachynský

Koniec gréckej drámy! Vraj. Skončil sa totiž tretí záchranný balíček úverov. Grécko sa od tohto momentu má o seba postarať samo. Začínajú sa objavovať čoraz silnejšie známky rastúcej dôvery tak zahraničných investorov, ako samotných Grékov. V čase zúfalého hľadania výnosov po celom svete predstavujú mnohé grécke aktíva veľmi zaujímavé rastové príležitosti. Napríklad aténsky realitný trh od roku 2010 stratil 40 percent. Firmy, ktoré prežili osem rokov ekonomického pekla a sú vyladené na prežitie. Zároveň potrebujú investorov na rozvoj, pretože domáceho kapitálu je stále.

Zaujímavé sú hotely, keďže turizmus je najdynamickejšie rastúcim sektorom v krajine. Mzdy zleteli dole a k dispozícii je armáda nezamestnaných. Reformy osekali moc odborov a pohli aj s byrokraciou, hoci v rebríčku Doing Business je krajina stále predposledná spomedzi krajín EÚ.

A hlavne, vláde sa darí udržať primárne rozpočtové prebytky, dokonca nad plán. Ľavicová vláda zvažuje, že časť prebytku by sa využila na zníženie dane z príjmu a z majetku.

Tieto dobré správy čiastočne vyvierajú z toho, že grécka ekonomika rastie zo dna. V HDP na hlavu predbehli Grékov nielen Portugalci, ale aj Slovinci, Česi a Estónci. Slovinci pred desiatimi rokmi vyprodukovali o 40 percent menej ako Gréci, dnes sme v HDP na hlavu na tom rovnako. V biednom stave sú grécke banky, ktoré majú stále v knihách 35 percent z úverov medzi nesplácanými. Tok kapitálu je po behu na banky z roku 2015 stále obmedzený. Ale hlavne, krajina stále dlží 180 percent svojho ročného HDP.

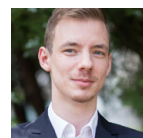
Pri poslednom rokovaní dostali Gréci to, po čom túžili – odpustenie časti dlhu. Samozrejme, nie z nominálu istiny, to by (nielen) nemecký volič neprežil. Opäť sa však natiahla doba splatnosti stomiliardovej časti dlhu a hlavne sa predĺžilo obdobie, počas ktorého Grécko spláca iba úroky a nie istinu (teda nepotrebuje sa refinancovať na trhu), až po rok 2032. Spolu s 15-miliardovým hotovostným nárazníkom, ktorý bol súčasťou „rozlúčkovej“ tranže z tretieho balíka, to znamená, že grécki financijstri budú mať 15 rokov relatívny pokoj.

Najlepšie situáciu vystihol jeden pisateľ do Financial Times, keď popísal filozofiu troch záchranných balíčkov takto: „Balíček prvý – Gréci zaplatia všetky svoje dlhy. Balíček druhý – ich deti zaplatia všetky dlhy. Balíček tretí – ich vnuci zaplatia všetky dlhy.“ Bude Grécko o 15 rokov prosperujúcou ekonomikou, pre ktorú nebude problém splácať gigantický dlh z prebytkov, alebo...? Minimálne Medzinárodný menový fond ostáva aj po poslednej dohode naďalej skeptický, čo sa dlhodobej udržateľnosti týka.

HN, 15.7.2018

Aký je 2. propodnikateľský balíček?

Jakub Zeman

Po skoro roku uzrel svetlo sveta ďalší propodnikateľský balíček. Každý podnikateľ by legitímne očakával, že ak vláda prichádza s veľkými sociálnymi balíčkami, tak nebude len hádzať balvany do tlejúceho ohňa podnikateľského prostredia, ale priloží aj kvalitné drevo a poriadne v krbe rozkúri. Žiaľ, opäť sa vláda rozhodla priložiť len malé konáriky. Čo významnejšie sa pre podnikateľov plánuje pomocou balíčka zmeniť?

Zruší sa povinnosť zamestnávateľov predkladať Sociálnej poisťovni informácie o čerpaní materskej dovolenky alebo rodičovskej dovolenky. Menej papierovania poteší. Myslíme si ale, že pri Sociálnej poisťovni by sa dalo nájsť viacero zbytočných či duplicitných dokladov, ktoré by znížili administráciu zamestnávania.

Témou balíčka je aj rodinné podnikanie, ktoré sa pretavilo do pár opatrení. Rozšíri sa možnosť legálnej výpomoci (bez pracovnej zmluvy) rodinných príslušníkov aj u iných podnikateľov, ako len u SZČO, či sa daňovo zvýhodní predaj podniku na priamych rodinných príslušníkov.

Pozitívne vnímame snahu zjednodušiť proces posudzovania vplyvov na životné prostredie EIA, či upraviť poplatkové povinnosti spojené so znečisťovaním ovzdušia. Medzi opatreniami sa objavil aj behaviorálny prístup verejnej správy sa objavil medzi opatreniami, keďže chce vláda prostredníctvom piktogramov pomôcť osobám, aby vedeli koľko tlačív a podpisov je potrebných overovať na styk so štátom.

Hore uvedené opatrenia prinášajú do podnikateľského prostredia nové návrhy. V balíčku sa objavili aj také, o ktorých už dlhšie vieme. Napríklad opatrenia v oblasti duálneho vzdelávania či zavedenie princípu jedenkrát a dosť na štyri vybrané registre sú už v pokročilom legislatívnom procese.

Aj do druhého balíčka sa dostalo opatrenie, ktoré je spojené s pripravovanou zmenou stavebného zákona. Už v prvom balíčku bola táto legislatívna iniciatíva podporená šiestimi opatreniami. Dúfame, že tieto opatrenia dajú legislatívnemu návrhu dostatočnú silu vetra do plachiet, aby v rozumnej podobe bol zakotvený v legislatívnom poriadku a nestroskotal na polceste ako pri predchádzajúcom pokuse, keďže 42 rokov starý stavebný zákon už urgentne potrebuje zásadnú reformu.

Oceňujeme ministerstvo, že otvorili priestor na predkladanie návrhov do tohto balíčka, ale súčasne musíme poukázať že z 200 navrhnutých opatrení sa pretavilo do balíčka len 25 (12,5 %). Do konzultácií sa dostal širší balík a nachádzali sa v ňom aj zmeny s významným reálnym dosahom. Do pripomienkového konania sa nedostali, keďže nezískali podporu gestorov daných politík. Aj INESS sa zapojil do výzvy s *ôsmimi opatreniami* z projektu *Top20*. Do materiálu, ktorý sa prerokúval na konzultáciách sa dostali už len dve naše opatrenia, ktoré ale získali negatívne stanovisko zo strany gestora:

- Požadovali sme zvýšiť strop pre platenie preddavkov dane z príjmov právnických a fyzických osôb na 10 000 €. Ministerstvo financií argumentovalo len stručným odôvodnením, že navrhované opatrenie by malo negatívny vplyv na hotovostné príjmy štátu. Z ich strany nám absentovalo akékoľvek podrobnejšie vyhodnotenie negatívneho vplyvu či hľadanie alternatívnych riešení problému finančnej a časovej náročnosti platenia preddavkov.
- Navrhli sme zavedenie 1 € s. r. o., čo sme podporili piatimi relevantnými argumentami, ktoré poukazovali nielen na potrebu, ale aj možnosť, aby s. r. o. takéto základné imanie mohla mať. Ministerstvo spravodlivosti nám argumentovalo naším vlastným argumentom. Podľa nás je slabý záujem podnikateľov o novú právnu formu podnikania, j. s. a., (tzv. „1 € akciovka“) dôkazom, že 1 € s. r. o. je potrebná, pretože j. s. a. sa hodí len na úzky okruh podnikateľských činností. Ministerstvo naopak argumentuje, že nízky záujem o j. s. a. znamená, že netreba 1 € s. r. o.

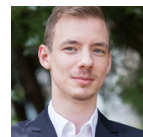
Keďže žiadne z nami navrhnutých opatrení sa nepretavilo do balíčka, rozhodli sme sa ich opätovne predložiť do *medzirezortného pripomienkového konania*. Paradoxom je, že do zoznamu opatrení sa nedostalo ani opatrenie, ktoré ministerstvo hospodárstva *prezentovalo*, ako príklad pripravovaných opatrení, a to zrušenie potreby každoročného podpisovania vyhlásenia na nezdanieľnú časť základu dane.

Čakali sme, že vyhlásený džihád (svätá vojna) proti byrokracii, už teraz predsedu vlády, bude pri jeho prvej možnej príležitosti smerovať k zásadným zmenám a lepšiemu podnikateľskému prostrediu. Rok 2020 sa blíži a podľa cieľov vlády by malo byť Slovensko na 15. mieste (2018-39. miesto) v hodnotení najznámejšieho medzinárodného podnikateľského rebríčka- Doing Business. Preto dúfame, že upadajúca kvalita propodnikateľských balíkov nebude pokračovať a ďalší balík bude viac ambiciózny a bude zodpovedať požiadavkám a cieľom, ktoré si v podnikateľskom prostredí dala sama vláda.

Konkrétnymi opatreniami sa môže inšpirovať v *našom projekte Top20* a ideovým smerovaním v jednom z našich *komentárov*, v ktorom sme písali, aké vlastnosti by mal mať 2. balíček. Ak vie vláda robiť bleskovo a so značnými vplyvmi na štátny rozpočet sociálne balíčky, mala by vedieť rovnako ambiciózne a zodpovedne pripravovať aj tie propodnikateľské.

iness.sk, 3.5.2018

Ako nespackať ďalšie registre?

Jakub Zeman

Od októbra minulého roka, t. j. už šesť mesiacov, je na Slovensku vyhlásený *džihád* byrokracii zo strany teraz už predsedu vlády Pellegriniho. V novembri 2017 zverejnil spolu s ministrom hospodárstva prvý náčrt tejto vojny v podobe zavedenia princípu jedenkrát a dosť na žiadosti úradov o výpisy z vybraných registrov (obchodný register, živnostenský register, register trestov a listu vlastníctva).

Prvé medzirezortné pripomienkové konanie k týmto zmenám nevyšlo a muselo nasledovať ďalšie, pri ktorom sa musela kvôli časovým posunom zmeniť účinnosť o dva mesiace, na *najbližšej schôdzi* parlamentu sa prerokúva v druhom čítaní. Ak sa spraví tento prvý krok, čo sa zmení?

Síce už pri konaniach s úradmi nebudeme musieť nosiť vybrané výpisy, t. j. ušetríme nejaký ten čas a peniaze, keď budeme žiadať o eurofondy alebo uchádzať sa o miesto v štátnej správe, ale tieto výpisy potrebujeme aj so stykom s vybranými zamestnávateľmi či bankami alebo pri iných súkromnoprávných vzťahoch. Napr. v prípade žiadosti o zamestnanie v bezpečnostnej službe je potrebný výpis z registra trestov, ktorý stojí 4 eurá na Generálnej prokuratúre alebo 3,9 eura na vybraných poštách. V prípade predaja nehnuteľnosti sa zvyčajne dokladuje aj výpis z listu vlastníctva, ktorý na vybraných poštách stojí 7,9 eura či 8 eur na okresných úradoch. V prípade vyžiadania vybraných výpisov elektronicky je poplatok polovičný. Pri komunikácii so súkromníkom sa tak

papiere budú musieť nosiť naďalej.

Pritom už od roku 2016 začali vznikať referenčné registre, ktoré obsahujú referenčné údaje, ktoré podľa právnej úpravy sa považujú za úplné a zodpovedajúce skutočnosti, kým sa nepreukáže opak, ich používanie orgánmi verejnej moci ešte nebolo naplno využité. Register právnických osôb či register fyzických osôb svojou právnou silou mali už dávno nahradiť potrebu predkladania údajov, ktoré tieto registre obsahujú. To, že tieto registre neobsahujú málo údajov je potvrdzuje aj skutočnosť, že register právnických osôb v sebe združuje informácie z cca. 70 registrov.

Ak si už teraz vie štát pri vybraných eurofondových projektoch sám vyžiadať potvrdenia - od výpisu z obchodného registra, cez účtovné závierky až po potvrdenia od zdravotných poisťovní o zaplatení poisťného - prečo si nevie tieto informácie vyžiadať už pri všetkých konaniach?

Ako by sa dali zabiť dve muchy jednou ranou, t. j. aby nielen štátne úrady, ale aj ostatné osoby mohli využívať výpisy z registrov bez návštevy pošty či ďalšieho úradu a platenia poplatkov? Jednoducho - nastaviť funkcionality verejne prístupných registrov na ich webových sídlach tak, aby boli využiteľné aj na právne účely. Slovensko s takouto funkcionalitou ešte nemá moc skúseností. Dobrým príkladom môže byť register partnerov verejného sektora. Zákon o tomto registri stanovil, že údaje zapísané v registri nie je potrebné pred orgánmi verejnej moci preukazovať. Takéto huncútske riešenie je dobré použiť len v prípade, ako je tento, keďže ho musia používať len orgány verejnej moci a súkromná sféra nemusí z neho čerpať žiadne údaje. Z iného súdka je napr. zbierka zákonov, ktorá sa dá považovať tiež za register. V *slov-lexe* vyhlásené zákony, t. j. od apríla 2016, sú právne záväzné. Právnu záväznosť získavajú aj skôr vyhlásené zákony a to cez konsolidované znenie prostredníctvom prvej novelizácie po danom dátume.

Inšpiráciu v právnej záväznosti verejne prístupných registrov použiteľných aj na súkromnoprávne vzťahy nemusíme hľadať ďaleko. U bratov Čechov už od roku 2012 je možné získať výpis z obchodného registra *cez internet*, ktorý už nemá len informatívny charakter, ale je právne záväzný. Rovnakú ideu na Slovensku malo Ministerstvo spravodlivosti už v roku 2005, keď chcelo tiež ponúknuť právne záväzný obsah obchodného registra na internete. Táto myšlienka ale zostala na vyše 12 rokov v zásuvke. Opäť prišla na scénu až minulý rok, keď Ministerstvo spravodlivosti predstavilo novú koncepciu fungovania obchodného registra. Dúfame, že konečná realizácia sa stihne skôr ako za 20 rokov...

Veríme, že bude pokračovať ďalšia informatizácia registrov, ktorá prinesie nielen zníženie záťaže pri konaniach so štátom, ale aj v súkromnoprávných vzťahoch. Dúfame, že ako načrtla dôvodová správa k zrušeniu potreby vybraných výpisov pri komunikácii so štátom, že ide o prvý krok z celého radu opatrení tzv. princípu „jedenkrát a dosť“. Národná koncepcia informatizácie verejnej správy načrtla, že do konca roka 2018 by mal byť zavedený princíp „jedenkrát a dosť“ do všetkých konaní, tak aby orgány verejnej správy pri poskytovaní služieb občanom alebo podnikateľským subjektom nepožadovali údaje, ktorými už verejná správa disponuje. Vzhľadom na ešte len prvú lastovičku je tento cieľ pravdepodobne na tento rok nedosiahnuteľný.

iness.sk, 3.5.2018

0 nájomnom bývaní

Martin Vlachynský

Pred časom som odpovedal novinárom z Hospodárskych novín na niekoľko otázok ohľadom nájomného bývania a navrhnutému opatreniu pre developerov. Keďže v článku sa objavilo len niekoľko krátkych citátov a táto téma sa u nás neobjavuje často, tu si môžete prečítať celé odpovede.

HN: Nájomné bývanie a obzvlášť verejné nájomné bývanie je u nás veľmi slabo rozvinuté. Robí podľa Vás štát dosť pre jeho rozvoj?

MV: Štát v prvom rade dlhé roky motivuje ľudí k investíciám do nehnuteľností (hypotéky pre mladých, podpora stavebného sporenia), čo sa odráža aj na mimoriadne vysokej miere „bývania vo vlastnom“. Nájomné bývanie je komplikované ako na strane investora (zdlhavosť stavebného konania), prenajímateľa (zákonné zvýhodňovanie nájomcu, čo má za následok napríklad odmietanie rodín s deťmi), aj nájomcu (napr. zložitá zmena trvalého pobytu, ktorá spúšťa kaskádu zmien v registrácii vozidiel, v obchodnom registri atď.). Riešením ale nie je výstavba štátnych bytov, štát je vo všeobecnosti zlý investor, ktorý nedokáže reagovať na trhové zmeny. Väčší zmysel by takéto investície mali na úrovni obcí, tomu by však musela predchádzať väčšia reforma kompetencií a financovania samosprávy. Ekonomické zákony sú neúprosne, kde je vysoký dopyt, bude aj vyššia cena, to sa nedá nijak prekabátiť, ani nájomnými bytmi, ktoré sú pre politikov obľúbenou mantrou.

HN: V Národnom programe reforiem na rok 2018 sa spomína, že jedným z možných riešení nedostatku nájomných bytov je povinný podiel bytov s regulovaným nájomom v nových developerských projektoch, ktoré žiadajú o stavebné povolenie na úrovni od 5 do 10 percent. Výšku nájmu by malo určovať mesto. Ako hodnotíte túto možnosť?

MV: Je to absurdná podmienka, je to prenášanie zodpovednosti za sociálnu politiku z verejného sektora na spotrebiteľov. Povedie to totiž k jedinému - zdraženiu bývania pre ostatných kupujúcich a menšej ochote developerov stavať, keďže takéto opatrenie by predstavovalo vyššie náklady, aj rizikovosť projektu. Je to podobné zasahovanie do vlastníckeho práva, ako keby vám štát prikázal, že jedno sedadlo vo vašom aute musíte vyčleniť pre náhodných okoloidúcich, ktorí nevlastnia auto.

HN: Aké pozitíva by mohla priniesť väčšia dostupnosť nájomného bývania?

MV: Hlavnou prekážkou na Slovensku je vžitá mentalita, že investícia do nehnuteľnosti je automaticky výhodnejšia, ako nájomné bývanie. Je to prežitok z minulosti, keď v podstate neexistoval žiaden iný spôsob, ako investovať. Keď bude väčší dopyt po veľkých nájomných projektoch, developeri ich dodajú, tak ako bežne dodávajú nájomné projekty pre kancelárske a obchodné priestory.

HN: Je pravda, že tento nedostatok bráni v mobilite za prácou?

MV: Vysoká miera vlastníctva vlastného bývania obmedzuje mobilitu, nemyslím si však, že je to jediný faktor, aj vlastná nehnuteľnosť sa dá predať. Keď už, skôr sú problémom veľké rozdiely v hodnote nehnuteľností naprieč regiónmi, ktoré sa rozvinuli v pomerne krátkej dobe, a nechota ľudí akceptovať rozdiel medzi trhovou realitou a ich vlastnou predstavou o hodnote nehnuteľnosti. Nízka pracovná mobilita však nie je všeobecný problém, ale skôr problém konkrétnych sociálnych skupín (slobodné matky, ľudia starajúci sa o príbuzných, ľudia s minimálnym majetkom, dlhodobo mimo pracovného trhu a pod.).

iness.sk, 13.7.2018

Automobilky dobré, obchodníci zlí

Martin Vlachynský

Ľudstvo sa za posledných sto rokov neuveriteľne posunulo. Od konských povozov k letom na mesiac, od týfových epidémií ku molekulárnej genetike, od kresťanského patriarchátu ku svadbám homosexuálov. Jedno sa však nemení – podozrievavosť, až nenávisť voči obchodníkom.

Najnovšie sa vzráha veľká vlna boja proti reťazcom. Najskôr to bolo zavedenie nezmyselných pokút. Tých miliónových bolo udelených už 24, len tak mimochodom. Najnovšie má na reťazce dopadnúť špeciálny odvod, pretože majú vraj vysoké zisky. Stačí nahliadnuť do účtovných záznamov a vidíme, že to nie je pravda (zisková marža reťazcov za roky 2013-2016 je dokonca pod priemerom marže firiem v slovenskej ekonomike). Odhladiť od tohto faktu, samotné zdôvodnenie je absurdné. Nechceme, aby podnikatelia na Slovensku dosahovali zisky? Čo je symbolom úspešnej rastúcej ekonomiky, ak nie ziskové firmy? Môžem sa obmedziť na suché faktické konštatovanie, že odvod zvýši ceny, nepomôže farmárom a odradí nových investorov. Ale žiada sa povedať viac.

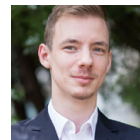

Kým nové automobilky a iné priemyselné podniky sú vítané s pompou, maloobchod ako by bol v ekonomike trpenou škodnou. Mnoho ľudí má totiž pocit, že obchodník zarába na „ničom“, čím okráda tých, ktorí robia „skutočnú“ prácu, keď pretvárajú hmotu na výrobky. Je to dôsledok toho, že ekonómii (a ekonómom) sa za 150 rokov nepodarilo do spoločnosti preniesť pochopenie teórie subjektívnej hodnoty.

Ekonóm Radford vo svojej najznámejšej práci popísal fungovanie ekonomiky zajateckého tábora v Nemecku, ktorého bol sám nechceným hosťom. Jednou z hlavných postáv bol šikovný kazateľ, ktorý behal po táboch a menil s ostatnými väzňami obsah balíčkov červeného kríža. Niektorí chceli viac cigariet, iní nemali rád fazuľu a tretí potreboval ceruzku. Po každej výmene bol jeho zákazník spokojný. Vymenil to, čo chcel menej za to, čo chcel viac. Na konci dňa mal kazateľ v rukách jeden celý balíček červeného kríža navyše. Bol to jeho zisk. Napriek tomu, že od zajatcov vyextrahoval celý balíček, všetci boli spokojní. Subjektívne vnímanie hodnoty ich majetku sa zväčšilo. Hodnota produktov v zajateckom táboch narastala – len tým, že sa preusporiadala.

V tom je ekonomický prínos obchodníkov. Aktívne vyhľadávajú prebytky u výrobcov a vyplňajú nimi nedostatky u spotrebiteľov. Obchod nerozhoduje o konkurencieschopnosti jeho dodávateľov, ani o chutiach zákazníkov. Je to zároveň jedna z najkonkurencnejších podnikateľských činností, pretože nemáte výhodu unikátneho výrobku. To platí aj pre reťazce. Mementom môže byť pád Carrefouru, na ktorú doplatili dodávatelia aj spotrebiteľia. Hladko fungujúci obchod je pre ekonomiku nevyhnutnosťou. Nie je náhoda, že „obchodnícke“ štáty ako Singapur, či Hong Kong dosiahli toľko bohatstva v takom krátkom čase.

Sľuby sa sľubujú, podnikatelia sa (ne)radujú

Jakub Zeman

Sľubov o lepšom podnikateľskom prostredí sme sa už napočúvali niekoľko. K týmto sľubom sa pripojila aj staronová vláda, ktorá má síce starý program, ale rovnakú ideu ako mnoho predošlých, aby sa podnikalo lepšie. Smršť sľubov, ako všetko bude iné, dostali podnikatelia aj na sneme podnikateľov priamo od premiéra. Ani sa nestihol starý deň stretnúť s novým a hneď v ten deň vyšlo Ministerstvo práce s novými ideami ako „zlepšiť“ podnikateľské prostredie.

Síce išlo len o predbežnú informáciu, ale hneď po prečítaní nám je jasné, že podnikateľ v tomto návrhu zákona nebude na prvom mieste. Jednou z povinností, ktorá sa má zaviesť je povinnosť informovať inšpektorát práce o prevádzke, v ktorej je viac ako 50 zamestnancov a vykonáva sa tam práca s vyšším rizikom. Paradoxom je, že obe potrebné informácie už štát má. Konkrétne Sociálna poisťovňa či zdravotné poisťovne majú informácie o počte zamestnancov. Počet zamestnancov vie úrad zistiť aj z účtovných záznamov či iných ohlásení, ktoré musia všetci podnikatelia robiť (napr. zamestnávajú zamestnancov so zdravotným postihnutím úradom práce). Na Úrade verejného zdravotníctva zas ležia ohlásenia zamestnávateľov s vyšším rizikom práce. Ak by inšpektorát práce zaviedol povinnosť ohlasovať sa, došlo k absolútnemu podkopaniu želaného stavu „jedenkrát a dost“. Síce tento princíp má byť do konca roka 2018 zavedený na všetky informačné povinnosti, čo už teraz vieme, že je nereálny termín. Myslíme si, že by sa verejná správa nemala vracieť opäť do štýlu pera a papiera a nútiť podnikateľov všetko orgánom oznamovať, ale úrady by si mali hľadať tieto informácie priamo v štátnych záznamoch.

Ďalší bič na podnikateľov bude plieskať na jednoosobové eseročky. Inšpektoráty si na nich určite pokutovo zgustnú, keďže aj im chcú prikazať zabezpečovať pre seba bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci. Zavádza sa povinnosť pre podnikateľov, ktorí na svoju činnosť získali spôsobilosť na podnikanie, t. j. vedia aké bezpečnostné riziká na nich číhajú. Návrh nám nedáva odpoveď, ako byrokrat prišiel na existenciu takého spoločenského problému. Je zaznamenaný nárast pracovných úrazov podnikateľov? Otázka účelnosti tejto regulácie je taktiež otázná, keďže medzi podnikateľmi máme aj jednoosobových akcionárov, či už v akciových spoločnostiach, alebo jednoduchých spoločnostiach na akcie, ktorých sa nová povinnosť nebude týkať. Snaží sa tak štát zmeniť formy podnikania eseročkárov na akcionárov, aby ukázal, že projekt jednoduchej spoločnosti na akcie za 1 euro nie je spackaný?

Súčasne ministerstvo navrhuje prenesenie čiastočného dôkazného bremena pri dokazovaní nelegálneho zamestnávania na zamestnávateľov. Inšpektori sa tak budú môcť obmedziť na konštatovanie od stola, že „zákaz nelegálneho zamestnávania bol porušený a nech sa páči, pošlite mi dôkazy o opaku“. Pekný figel! ako zvýšiť počet kontrol, ale priamo aj zasiahnuť ďalšou byrokraciou zamestnávateľa.

Všetci sme si zvykli, že sľuby politikov nie sú dodržiavané a že v jednu hodinu sa dá niečo sľúbiť a hneď v daný deň porušiť. Snaha o debyrokratizáciu spoločnosti však nemala zostať pri slovách, ale smerovať k činom.

iness.sk, 21.6.2018

Za nevinné vatové tyčinky

Martin Vlachynský

„Svetové oceány sú zamorené plastovým odpadom, ktorý už preniká aj do potravinového reťazca! Čo s tým spravíme? Zakážeme vatové tyčinky do uší!“

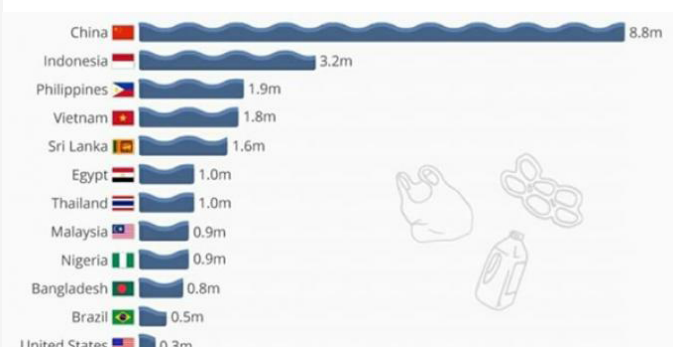
Pred rokmi by toto bol popis skeču Monthy Python. Dnes je to reálne zvažovaná celoeurópska regulácia. Netýka sa samozrejme len vatových tyčienok, ale všetkého „jednorazového plastu“ ako sú príbory, či slamky v prípade, ak existujú alternatívy.

Dopad takejto regulácie na život nie je nijak zdruvujúci. Ľudia so zhoršenou motorikou budú mať v baroch problém, ale väčšina ostatných môže piť z pohára a štučať sa v uchu prstom, ako naši predkovia. Tento návrh však dobre demonštruje mechanizmus vzniku regulácií. Nie je to nejaký „bruselský symptóm“, podobné návrhy sa zjavili aj v USA a Spojenom kráľovstve. Je to skôr dizajnová vlastnosť modernej postfeudálnej byrokracie.

Na začiatku je spoločenský problém, či už pociťovaný, alebo reálny. Chytiť trochu virálneho vetra na sociálnych médiách. Niekoľko rozhovie fotky búriacich sa utečencov, iného odvšadiaľ! vyskakujúca fotka bociana s plastovým vreckom na hlave. To rozohrá emocionálnu strunu a skreslí reálny tvar problému (pri plastoch to nie sú poletujúce vrecká, ale mikročastice, vstupujúce do trávenia).

Tu nastupuje byrokracia a politici, ktorí rýchlo vygenerujú návrh „riešenia“ a ospravedlnia tak svoju (nákladnú) existenciu pred daňovníkmi. Trendom posledných rokov je heslo „evidence-based policy“, k návrhu sa teda prilepí nejaké vhodné číslo. Napríklad, že jednorazový riad tvorí najväčší podiel odpadu pohodeného na plážach.

Niekedy to zafunguje. Ako obmedzenie freónov, kde bol priamočiar vzťah tejto chemikálie s tenčiacou sa ozónovou vrstvou. Takéto priame spojenie príčin a následkov je ale vo svete svetových problémov výnimočné. Vezmime si tie nešťastné plasty. Z 20 najväčších znečisťovateľov oceánov je 19 rozvojových krajín. Staršie dáta (2010) uvádzajú, že kým z USA skončí v oceánoch 300 000 ton plastov ročne, z Indonézie sa priplaví 10-násobne viac a z Číny 30-násobne viac plastov. Len desať svetových riek je zdrojom 90% plastového dopadu v oceánoch, všetky z nich sú v Ázii a Afrike.

Problémom teda nie sú neporiadni turisti na pláži v Taliansku, ale biedna odpadová infraštruktúra v rozvojových krajinách. Rieky tam fungujú ako dopravníkový pás na oceánske smetisko. Zber a likvidácia odpadu je relatívne luxusnou službou, na ktorú musí krajina ekonomicky dorásť. Aj v tom môže západ rozvojovým krajinám pomôcť. Ale nedá sa to spraviť jedným zákonom. A to hovoríme len o „spláchnutom“ plaste z pevniny. Podľa prieskumu vedcov spojenými s nadáciou The Ocean Cleanup je

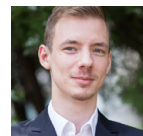
zhruba polovica plastového odpadu v oceánoch z jediného zdroja – rybárskych sietí. Opäť, kľúčová je úprava rybárskych procesov a zmena kultúry, nie zákaz slamiek.

Nemrzí ma ohrozenie existencie vatových tyčienok, slamiek a igelitiek. Mrzí ma to, ako ľahko sa heslom „pomáhame!“ dá obmedziť ľubovoľný aspekt života jednotlivca a odpútať pozornosť od skutočného zdroja problémov. Zakázanie slamky sa tak stáva barličkou pre svedomie, jednoduchým rituálnym odpustkom. Život je zrazu jednoduchý, keď máme jasného nepriateľa a rózne politické riešenie na zložitý problém. Len sa potom nemôžeme diviť, keď politici ponúkajú rovnaký spôsob „riešenia“ aj na iné závažné spoločenské otázky.

HN, 18.6.2018 (skrátene)

Upratovanie si vo vlastných pravidlách

Jakub Zeman

Nejeden zamestnávateľ vysiela svojich zamestnancov na stretnutie či vybavenie rôznych záležitostí autom. Niekedy využijú auto v rámci pracovného času raz za rok, iný zas pravidelne - či už služobným alebo vlastným autom zamestnanca, v rámci Slovenska alebo do iných krajín.

Bol tu ale § 7 zákona o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci, ktorý si každý vykladal po svojom. Ministerstvo práce tvrdilo, že ono nevyžaduje oboznamovanie vodičov motorových vozidiel s tými skutočnosťami, ktoré získal vodič už získaním vodičského preukazu. Na druhej strane Národný inšpektorát práce, ktorý kontroluje dodržiavanie zákona o BOZP, tvrdil, že ide o povinnosť zamestnávateľa, aby pravidelne oboznamoval zamestnanca s ustanoveniami zákona o cestnej premávke. Vlastný výklad mali aj poisťovne, v prípade, ak sa stala poisťovaná udalosť. Tie vyžadovali potvrdenie o preškolení zamestnanca, aby uznali poisťovnú udalosť. Posledný subjektom boli niektoré školiace agentúry a bezpečnostní technici, ktorí si vykladali zákon tiež po svojom a organizovali školenia v oblasti BOZP aj pre neprofesionálnych vodičov.

Týmto dvom názorovým skupinám by mal byť už koniec. Ministerstvo vydalo usmernenie, v ktorom jednoznačne povedalo, že neprofesionálni vodiči motorových vozidiel nemusia byť preškoľovaní v predpisoch upravujúcich pravidlá cestnej premávky.

Toto opatrenie však bolo na stole už od roku 2012, keď naň upozornili podnikatelia v byrokratickom nezmysli. Až šesť rokov trvalo ministerstvu, kým vyprodukuje dvojstranné usmernenie, v ktorom nejednoznačnosť výkladu zákona upraví. Dúfame, že vžitie sa s daným stanoviskom nebude inšpektorátu práce, poisťovniám či BOZP technikom trvať ešte dlhšie obdobie.

iness.sk, 15.6.2018

Zákaz je najľahšia aj najhoršia regulácia

Róbert Chovanculiak

Regulátor nebol za takmer tri roky schopný dohnať tempo zmien v rámci zdieľanej ekonomiky. Črtá sa ale návrh zákona, ktorý by podporil inovácie a najmä umožnil zákazníkom cestovať komfortne a flexibilne.

Pred dvoma mesiacmi musel Uber vypnúť aplikáciu na Slovensku. Nie

preto, že by o jeho služby prestali mať záujem zákazníci alebo by sa vodičom nepáčili podmienky. Dôvodom bola nečinnosť politikov a úradníkov. Za takmer tri roky neboli schopní prispôbiť regulácie z minulého storočia technológiám 21. storočia. Za takmer tri roky, čo u nás mohla táto forma zdieľanej ekonomiky fungovať, si prostredníctvom nej privyrobili tisíce ľudí. Pred vypnutím mal Uber okolo 650 aktívnych vodičov. Na platforme sa však vodiči rýchlo striedajú. Viac ako polovica skončí s jazdením do pol roka a väčšina jazdí len 10 – 15 hodín do týždňa. Mňa osobne v Bratislave viezli učitelia, mamička na materskej, mnoho dôchodcov, jeden Bulhar, ale aj nepočujúci vodič.

Výhody zdieľanej ekonomiky

Zdieľaná ekonomika je flexibilná príležitosť pre tých, ktorí majú inak problém si privyrobiť. Títo ľudia dokázali v roku 2017 utŕžiť priemerne 8,9 eura v hrubom na hodinu pred odpočítaním nákladov. Rovnako dôležitý je aj potenciál týchto služieb do budúcnosti. Medzi rokmi 2016 a 2017 vzrástol celkový počet jász o 230 percent. Ak bude môcť Uber znova fungovať, tak môžeme očakávať rastúci vplyv zdieľanej ekonomiky. Zdieľaná ekonomika prinášala výhody aj druhej strane platformy zákazníkom. Tí mali dostupnú kvalitnú a často lacnejšiu službu prepravy v porovnaní s tradičnými poskytovateľmi. Spolu odviezol Uber až stotisíc rôznych zákazníkov, z ktorých desať percent boli zahraniční turisti z viac ako stovky krajín celého sveta. Títo ľudia využívali Uber predovšetkým v špičkách a v čase, keď tradiční poskytovatelia osobnej prepravy nestíhali. Teda napríklad piatok a sobotu večer.

Ohrozenie

Tieto výhody zdieľanej ekonomiky sú však ohrozené, ak sa nezmenia regulácie a zákony. Tie na Slovensku rozoznávajú len dve kategórie vodičov: autobusárov a taxikárov. Vodiči zdieľanej ekonomiky však nie sú ani jedno, ani druhé. Sú to voľnočasoví vodiči, ktorí si namiesto večerného pozerania reality show idú privyrobiť, aby mohli napríklad zobrať ženu a deti cez leto na dovolenku. Čo treba spraviť, aby sme zo Slovenska nespravili čiernu diery bez inovácií? Nie je to žiadna atómová fyzika, stačí zrušiť zbytočné a nákladné regulácie, ktoré nikomu nepomáhajú. Časť týchto regulácií sú zbytočnosti ako napr. skúška odbornej spôsobilosti, kde musí potenciálny taxikár poznať maximálnu povolenú rýchlosť v obci na Ukrajine. Druhá časť sú regulácie, ktoré Uber nahradil niečím novším a lepším, napríklad keď má Uber namiesto označenia vozidla a taxametra aplikáciu, ktorá vypočítava cenu jazdného, transparentne eviduje tržby a zákazník vidí auto prichádzať na mapke aplikácie.

Novela dobrým smerom

Momentálne na ministerstve dopravy a výstavby pracujú na novele zákona o cestnej doprave, ktorá ide dobrým smerom. Plánuje sa zjednodušiť vstup na trh osobnej prepravy a zrušiť spomínané regulácie. Okrem toho však treba, aby sa pridalo aj ministerstvo vnútra a v zákone o cestnej premávke zrušilo povinnosť vykonávať psychotesty, ktoré pozostávajú z triviálneho testovania reflexov ťukaním do klávesnice. Ak sa toto všetko podarí, Slovensko sa môže pridať ku krajinám, ktoré vítajú a nezakazujú inovácie. A to je dobrá správa pre všetkých.

Vzácné zeminy sú menej vzácne

Martin Vlachynský

Počuli ste o ytrií, europíu či terbiu? Ide o prvky z tej časti periodickej tabuľky, kam koráb poznania stredoškolskej chémie nezablúdl. Spolu 17 chemických prvkov tvorí skupinu s názvom „vzácné zeminy“ (rare earth elements). Hoci ich verejnosť nepozná, prichádza s nimi do denného styku. Majú uplatnenie v batériách, elektromotoroch, ako katalyzátory chemických procesov či vo veterných turbínach. Asi tušíte, že ich význam vo svetovej ekonomike narástol najmä v posledných dvoch-troch dekádach.

S rýchlo stúpajúcim dopytom začali stúpať aj ceny. Cenový index vzácných zemín na konci minulej dekády behom dvoch rokov narástol takmer štvornásobne a oproti prelomu tisícročí boli ceny viac ako desaťnásobné. Aby toho nebolo málo, z Číny pochádzalo viac ako 90 percent dodávok. Keď čínska vláda začala v roku 2009 stanovovať kvóty na vývoz týchto surovín, časť odborného sveta začala panikáriť. Prišiel namiesto ropného zlomu „zlom vzácných zemín“?

Opäť sa replikoval scenár, s ktorým prišiel už pred 200 rokmi ekonóm Malthus. Ten tvrdil, že (vtedy miliardová) populácia nemôže rásť, pretože na svete je konečné množstvo pôdy. Neskôr sa rovnaký scenár opakoval s uhlím či s ropou.

Pesimisti ignorujú, že dostupnosť surovín nie je konštanta, ale výsledok ekonomickej činnosti človeka. Potvrdzuje sa to aj pri vzácných zeminách. Japonský tím v pacifickom bahne nedávno objavil obrovské zásoby vzácných zemín, a otvoril tak teoretickú možnosť zásob na storočia dopredu. Ich dostupnosť je len otázkou investovaného kapitálu.

Tento objav je len špičkou ľadovca. Už v čase prudkého rastu cien oznamovali ťažobné firmy nové projekty z Austrálie, Tanzánie, Malawi či Kanady. Vzácné zeminy totiž vôbec nie sú až také vzácne. Napríklad cérium je rovnako rozšírené ako meď. Problémom je najmä extrakcia, keďže tieto prvky sú oveľa viac rozptýlené ako napríklad bežné kovy. S pokrokom v ťažobnej technike sa však efektívnosť, a tým aj návratnosť ťažby zvyšuje. Výrazné pokroky nastali aj v recyklácii. Dostať sa k vzácnym zeminám, ktorých sú vo výrobkoch často len zlomky gramov, sa pred desiatimi rokmi zdalo nemožné. Dnes existujú pokročilé technológie rozpúšťadiel a membrán, ktoré umožňujú selektívne extrahovať tieto prvky z odpadu.

Reagovali aj odberatelia a počas krízy upravili výroby tak, aby potreba vzácných zemín bola nižšia. Dnes sú ceny okolo úrovne 20 percent cien z prelomu dekády. Čína je naďalej dominantná, ale vie za ňu zaskočiť aj Austrália, a dá sa očakávať, že pri tlaku na ceny naskočia ďalší konkurenti. A na „krízu“ vzácných zemín sa takmer zabudlo.

Nulová daň môže mať nenulové výhody

Martin Vlachynský

V posledný májový piatok sa na rokovanie parlamentu dostal návrh poslancu Miroslava Beblavého na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov. Nešlo o nič menšie, ako „nulovú“ daň zo zisku. Prekvapenie sa nekonalo a opozičný zákon neprešiel. Keďže INESS bol spolutvorcom tohto reformného zámeru strany SPOLU, musíme sa pri ňom prísť prísť.

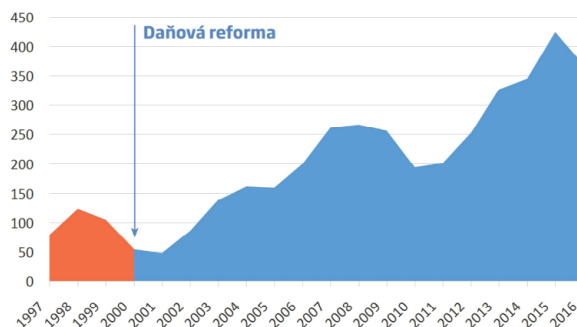
Zákon mal presunúť moment uvalenia dane na príjmy právnických osôb z momentu ich účtovného vzniku na moment ich vyplatenia. Na rozdiel od dane z dividend by sa však naďalej jednalo o DPPO a daňovníkom by bola právnická osoba. V prípade, že by sa zisk nevyplatil, ale reinvestoval, daň by sa neplatila. Niekomu sa to môže zdať povedomé. Áno, jedná sa o odkopírovanie estónskej reformy z roku 2000 (od 1.1.2018 tento model zdaňovania spustilo aj Lotyšsko).

Estónsky ekonomický príbeh patrí do výkladnej skrine východnej Európy. V hospodárskej politike však neexistujú zaručene správne riešenia. Uhol pohľadu je vždy zaostrený cez šošovku ideológie a výsledok hodnotenia závisí od toho, akú premennú sledujete. Rast investícií, alebo výber daní? Odolnosť voči finančným šokom, či distribúciu príjmov?

Nebudem sa v tomto komentári púšťať do rozsiahleho obhajovania „estónskej dane“ (to je príhodnejší názov, keďže v skutočnosti sa o nulovú daň nejedná). Verím, že sa k tejto diskusii ešte čoskoro vrátíme. Nateraz si postačíme s hlavnými dôvodmi, ktoré nás viedli k spolupráci na tomto návrhu.

1. Od poslednej významnejšej daňovej reformy na Slovensku ubehlo 15 rokov. Daňová konkurencia vo svete za ten čas narastla. Okrem posúvania sadzieb hore-dole a neustálych zmien účtovných pravidiel sa na Slovensku v oblasti korporátnej dane toho moc nezmenilo. Súčasná výnimočne dobrá ekonomická situácia v krajine otvára príležitosť na odvážnejšie reformy, ktorá sa v nasledujúcej dekáde, či dvoch už nemusí opakovať.
2. Estónsko ponúka 18 rokov skúseností. Nie je to skok do neznáma. O tom, ako veľmi reforma prispela k ekonomickému rastu Estónska sa môžeme baviť. Pesimistickejšie ladené štúdie dopadov prichádzajú k záveru, že reforma nič zásadné nepriniesla. To nie je veľmi nákladné riziko.
3. Na jednej strane je nízke riziko, na druhej strane potenciálne pozitíva. Nárast investícií, zvýšenie odolnosti súkromného sektora voči finančným krízam, či zvýšenie produktivity práce patria medzi skloňované dlhodobé pozitívne efekty reformy v Estónsku (viď *napr. tu*).
4. Ekonomický rast vytvoril v slovenskom rozpočte veľký príjmový vankúš, ktorý nevidíme len kvôli plytvaniu na strane výdavkov. Estónska daň neznamena odpustenie daňovej povinnosti, len jej posunutie v čase. Očakávané výpadky príjmov tak budú len dočasné (v rádoch jednotiek rokov) a budú vyvážené rastom príjmov po tomto období. Dočasné výpadky príjmov kvôli reforme tak možno vykryť či už z bežných príjmov, alebo aj za cenu dočasného mierneho zvýšenia dlhu. Na splácanie tohto dlhu by bolo možné použiť napríklad výdavky na daňové investičné stimuly, ktoré by sa touto zmenou stali zbytočnými – samotný daňový systém by bol stimulatorom.

Výber DPPO - Estónsko (v mil. eur)

Bohužiaľ, Slovensko dlhodobo trpí obsesiou príjmovou stranou rozpočtu. Príjmy je možné len zvyšovať, lebo na Slovensku sa „nesmú“ znižovať výdavky. Akákoľvek reforma, ktorá by čo len teoreticky mohla ohroziť (hoci iba krátkodobo) rast príjmov štátneho rozpočtu, narazí na vlnu pochybností. Ak sa však slovenská hospodárska politika bude ďalších 15 rokov hrať so sadzbami a slovíčkami v zákonoch a predpisoch, slovenská ekonomika bude odsúdená na to, byť priemerom.

eTrend, 28.5.2018

Finančná a ekonomická (ne)gramotnosť mladých Slovákov

Monika Olejárová

Na Slovensku bolo v roku 2017 zaznamenaných viac ako 400 000 exekúcií. Pribúdajú portály a organizácie, ktoré ponúkajú pomoc zadlženým občanom. Veľká väčšina ľudí nevie, koľko daní platí alebo koľko stoja verejné služby. Vieme, kedy bola bitka pri Moháči, učíme sa naspamäť hlavné mestá, vieme recitovať „Mor ho!“, a to napriek tomu, že tieto informácie nám poskytne Google v priebehu zlomku sekundy. V správach počúvame o deficitoch a dlhoch, no nevieme, čo tieto pojmy znamenajú pre náš každodenný život. V banke nepoznáme rozdiel medzi jednoduchým či zloženým úrokom a z každej strany sa na nás valí „super-výhodný úver“.

O potrebe lepšej finančnej a ekonomickej gramotnosti počúvame z každej strany, no zatiaľ sa v tejto oblasti veľa neudialo. Predovšetkým na gymnáziách je časový fond pre výučbu ekonómie žalostne nízky, v rámci jednej či dvoch hodín Občianskej náuky týždenne sa vyučuje filozofia, politológia, psychológia, sociológia, právo a ekonómia. Pritom prvé výzvy v živote dospelého človeka súvisia práve s ekonomickými otázkami, ktoré majú pre každého z nás existenčný význam. Nie je to len slovenský problém, pred pár rokmi jedna nemecká študentka statusom na Twitteri prinútila aj ministerku školstva, aby sa vyjadrila ku kvalite vzdelávania na školách:

„Mám skoro 18 a neviem ako sa platia dane, nájom či poistenie. Ale viem analyzovať básne. V štyroch jazykoch.“

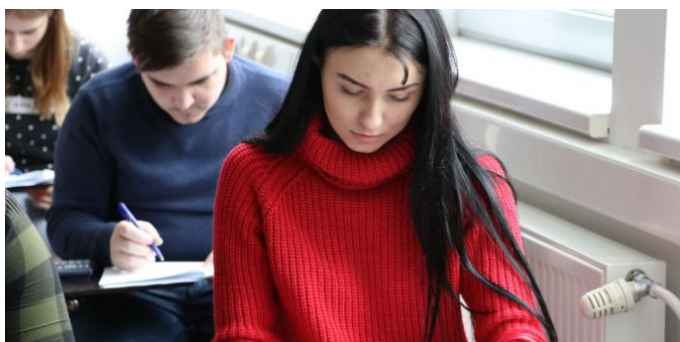
INESS organizoval v tomto školskom roku vôbec prvú Ekonomickú olympiádu na Slovensku. V prvom školskom kole sa do nej zapojilo neuveriteľných 4000 študentov stredných škôl. Otestovali svoje vedomosti v oblastiach ako finančná gramotnosť či medzinárodná ekonómia, mali preukázať, že sledujú aktuálne dianie, že rozumejú základným ekonomickým pojmom a princípom. Z týchto odpovedí vzišlo niekoľko zaujímavých postrehov. Mnoho študentov vie napríklad správne určiť, čo je HDP, no pri jeho výpočte je úspešnosť nízka.

70 % stredoškólkov vedelo teoreticky určiť čo je HDP, ale 82 % nevedelo správne zrátať príspevok k HDP z modelového príkladu.

Stredoškólcovia majú tiež problém správne rozumieť základným pojmom v ekonomii. Len 41 % súťažiacich vedelo správne určiť, čo je úlohou protimonopolnej politiky a iba 34 % vedelo, čo je fiškálna politika. Hoci tieto pojmy počujeme v médiách denne, len zlomok Slovákov im rozumie.

66 % stredoškólkov nevie, čo je to fiškálna politika.

Aby občania nepodliehali mýtom či lacným sľubom politikov, ktoré majú priamy dopad na ich živobytie, mali by mať prehľad o tom, koľko daní platia a kam tieto peniaze smerujú. Tiež by mali rozumieť, že nadmerné zadlžovanie krajín môže v budúcnosti ohroziť ich peňaženky. Súťažiaci mali určiť, koľko je v rámci pravidiel EÚ povolený deficit verejných financií vo vzťahu k HDP krajiny. Len tretina opýtaných vedela na túto otázku správne odpovedať.

Pri hodnotení politických opatrení častokrát ignorujeme ich sekundárne účinky. Poznať všetky dopady cenových regulácií či nových cieľov a daní je užitočné nielen pre ekonómov, ale aj pre bežných občanov. Až 75 % stredoškólkov nevedelo, že obmedzenie dovozu vedie k menšej ponuke a vyšším cenám na domácom trhu. Že zavedenie minimálnej mzdy môže spôsobiť rast nezamestnanosti správne uviedlo len 18 % opýtaných študentov.

82 % stredoškólkov nevie, že nekontrolované zvýšenie minimálnej mzdy môže zvýšiť nezamestnanosť.

Menová politika centrálnych bánk hrá dôležitú úlohu nielen počas ekonomických kríz, ale je rozhodujúca aj pri bežných úveroch a hypotékach. Až 82 % opýtaných študentov nevie, že menovú politiku na Slovensku riadi Európska centrálna banka.

Stredoškólcovia mali tiež problém určiť, aké dopady má vyšší objem peňazí v obehu. Len 31 % súťažiacich vedelo, že zvýšenie objemu peňazí v ekonomike má za následok zníženie úrokových sadzieb, prípadne aj nárast objemu investícií.

Približne polovica študentov nevie zhodnotiť dopady obmedzenia dovozu alebo zavedenia cieľov. Mnohé populistické strany broja proti zahraničným výrobkom či službám, ak sa nevieme brániť vedomosťami, padnú tieto tvrdenia ľahko na úrodnú pôdu.

Pri úlohách zameraných na finančnú gramotnosť, kde mali študenti z piatich možností vybrať najnižší úrok, bola priemerná úspešnosť 44 %. Najvýhodnejší úrok je pritom kľúčový faktor pri výbere sporenia či úveru.

Ekonomická olympiáda na vzorke viac ako 4000 študentov v školskom kole odhalila najväčšie slabosti v ekonomickom vzdelávaní mladých ľudí. Memorovanie je označované ako dlhodobý problém, avšak znalosti

použiteľné maximálne do vedomostných kvízov ostávajú naďalej nosnou časťou nášho vzdelávania. Úspešnosť v krajskom a celoslovenskom finále súťaže však dokázala, že sa medzi stredoškólkami nájdu aj mimoriadne nadaní ekonómovia. Otázkou ostáva, či sú naše vysoké školy dosť atraktívne pre týchto mladých ľudí.

iness.sk, 21.5.2018

Ako ťažké je zamestnať cudzinca

Ako PDF si môžete INT 6/2018 [stiahnuť tu](#).

Slovenskí zamestnávateľia majú problém s nedostatkom pracovnej sily a verejná pokladnica už čoskoro pocíti dopady starnutia. Toto sú dva základné dôvody, kvôli ktorým už nestojí otázka „či“ zamestnávať cudzincov, ale „ako“.

INESS - Inštitút ekonomických a spoločenských analýz vo svojej najnovšej publikácii **AKO ŤAŽKÉ JE ZAMESTNAŤ CUDZINCA** popisuje ekonomické dopady zamestnávania občanov z krajín mimo EÚ ako aj byrokratickú záťaž s tým spojenú.

Z dostupných ekonomických štúdií vyplýva, že cudzinci zriedka vytlačujú z trhu práce miestnu pracovnú silu. Pristahovalci skôr vyplňajú me-

Ako ťažké je zamestnať cudzinca?

Manažér KIA z Južnej Kórey musí predložiť:

Zdravotný posudok:

- Vyšetrenie hrubej kvapky na maláriu
- Biochemické vyšetrenie krvi
- Vyšetrenie moču
- Kultivačné vyšetrenie výteru z konečníka
- Parazitologické vyšetrenie stolice
- RTG hrudníka

Manažér Hyundai z Južnej Kórey musí predložiť:

Posudok sa v ČR nevyžaduje.

Fakty:

- Posudok môže vystaviť len 8 ambulancií v SR
- Stojí 180€

Absurdita:

Posudok sa predkladá do 30 dní po(!) udelení povolenia k pobytu

Ked' je byrokracia nielen otravná ale aj zbytočná, neostáva iné, ako ju zrušiť!

dzery na pracovnom trhu a prinášajú často chýbajúce zručnosti. Pristahovalci obsadzujú horšie platené pracovné miesta, ich nízke mzdy sú skôr dôsledkom regulačnej a byrokratickej záťaže pracovného trhu.

Slováci v európskom prieskume najviac nadhodnotili podiel cudzincov na aktívnej populácii. Toto pokrivené vnímanie je vodou na mlyn politických populistov.

Namiesto zatvárania dverí potrebuje slovenská ekonomika efektívny proces vydávania povolení na zamestnávanie cudzincov.

Administratíva s týmto spojená dnes bežne trvá 4 a viac mesiacov a je zaťažovaná vyššími poplatkami ako v okolitých krajinách. Kvalifikovaných zamestnancov, ale aj manažérov či vedcov obťažuje slovenský zákon zbytočnými zdravotnými prehliadkami, a podnikatelia zo zahraničia musia plniť neodôvodnené požiadavky ziskovosti. Nedávne zmeny v zákone o pobyte cudzincov predstavujú len marginálne zlepšenie, potrebný je úplne nový prístup k procesu vydávania povolení.

V štúdiu uvádzame 11 návrhov ako obmedziť zbytočnú byrokraciu, aby prácechtiví cudzinci neobchádzali Slovensko.

Štúdia je dostupná na stránke INESS na [tomto linku](#).

Vznikla v spolupráci s litovským inštitútom LFMI, ktorý medzinárodné porovnanie byrokratickej záťaže zamestnávania cudzincov [zverejnil tu](#) (v angl. jazyku).

Viac a nové zdroje rozpočet EÚ nepotrebuje

Najnovšie číslo INESS na tému je výsledkom pripomienkovania návrhu Európskej komisie na zmeny vo financovaní rozpočtu EÚ. V ňom komisia reaguje na vystúpenie Spojeného Kráľovstva a výpadok čistého prispievateľa navrhuje plne kompenzovať zvýšením príjmov aj v novom programovom období. Výdavky Slovenska na členstvo v EÚ preto vzrastú, čiastočne aj príjmy z fondov.

Komisia zároveň navrhuje zmeniť štruktúru príjmov, a to zmenou podielov tradičných príjmov a zavedením 3 nových daní, ktoré by „tiekli“ priamo do rozpočtu EÚ:

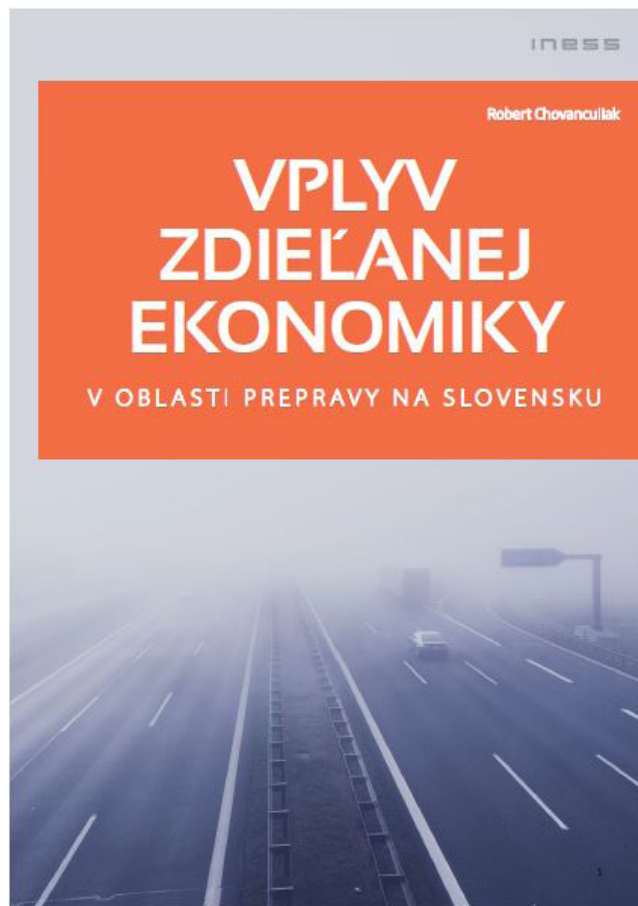
1. 3% daň zo spoločného konsolidovaného základu firiem
2. 20% podiel z obchodovania s emisnými povolenkami
3. 80 centov za kilogram nesešarovaných obalových plastov

Zároveň komisia navrhuje zvýšiť strop pre odvody členských krajín na platby z 1,2% Hrubého národného dôchodu na 1,29%.

Stanovisko INESS k návrhu komisie:

- Navrhované zmeny nepredstavujú systematickú reformu financovania rozpočtu EÚ, ale skôr spôsob, ako získať dodatočné zdroje od daňových poplatníkov,
- EÚ potrebuje systémovú zmenu celého rozpočtu. Súčasná situácia v rozpočte je výsledkom postupného odchodu od pôvodných hodnôt spoločného trhu, ktoré boli dôvodom založenia EÚ. Takáto zmena by nemala byť riadená otázkou - ako získať zdroje na financovanie existujúcich výdavkov, ale ako sa maximálne priblížiť k dohodnutým primárnym cieľom (hodnotám) EÚ pri čo najefektívnejšom využití obmedzených prostriedkov
- Optimálnym riešením je zjednodušenie štruktúry príjmov na vlastný zdroj založený na HND (GNI), ktorý plní všetky predpoklady transparentného, proporciálneho, a účtovne jednoduchého financovania.

Viac informácií k návrhu komisie ako aj zdôvodnenie stanoviska nájdete v [INT 5/2018: Viac a nové zdroje rozpočet EÚ nepotrebuje](#).

Vplyv zdieľanej ekonomiky v oblasti prepravy na Slovensku

Pred dvoma mesiacmi musela spoločnosť Uber prerušiť svoje fungovanie na Slovensku. Nestalo sa tak preto, že by o jej služby prestali mať záujem zákazníci, alebo by sa nepáčili podmienky vodičom. Dôvodom bola nečinnosť politikov a úradníkov, ktorí za skoro tri roky neboli schopní prispôsobiť regulácie z minulého storočia technológiám 21. storočia. Uber s jeho biznis modelom bol tak de facto na Slovensku zakázaný. Zákaz je však síce najľahšia, ale zároveň aj najhoršia forma regulácie.

V našej novej publikácii Vplyv zdieľanej ekonomiky v oblasti prepravy na Slovensku analyzujeme o čo by sme na Slovensku prišli, ak by sa problém zastaraných regulácií nepodarilo vyriešiť. V prvom rade by množstvo ľudí stratilo možnosť si privyrobiť. Na platformách zdieľanej ekonomiky vo voľnom čase jazdia dôchodcovia, mamičky na materskej, sluchovo postihnutí, začínajúci podnikatelia atď. Pred vypnutím platformy ich aktívne jazdilo 650. Väčšina z nich jazdila len 10-15 hodín do týždňa a o niekoľko mesiacov s jazdením prestalo a nahradili ich ďalší vodiči. Hodinové priemerné tržby vodičov na platforme v roku 2017 dosiahli 8,9 eur. Oproti prechádzajúcemu roku vzrástol celkový počet jazd

o 230 %. Zdieľaná ekonomika na Slovensku tak mala rastový potenciál.

Okrem vodičov by trafil aj zákazníci, ktorí mali vďaka platformám zdieľanej ekonomiky prístup ku kvalitným, bezpečným a relatívne lacným službám. Týchto zákazníkov bolo v Bratislave viac ako 100 000 a približne 10 % z nich bolo turistov z viac ako stovky krajín celého sveta.

Všetky tieto benefity sú však ohrozené, ak verejné inštitúcie neprišpôbia regulačné prostredie novým technológiám. Dnes už vo svete existuje množstvo dobrých príkladov, ako verejné inštitúcie reformovali svoje regulačné nastavenie. Najčastejší postup zahŕňa zjednodušenie a odbremenenie regulácie pre existujúcich taxikárov a zároveň vytvorenie novej špeciálnej kategórie pre platformy zdieľanej ekonomiky, ktorá bude zahŕňať jednoduché pravidlá pre ich špecifický biznis model. Na Ministerstve dopravy a výstavby SR momentálne pracujú na novele zákona o cestnej doprave, ktorá ide dobrým smerom. Plánuje sa zjednotiť vstup na trh osobnej prepravy a rušiť sa budú zbytočné regulácie. Okrem toho je však potrebné, aby sa pridalo aj Ministerstvo vnútra SR a v zákone o cestnej premávke zrušilo povinnosť vykonávať psychotesty. Ak sa toto všetko podarí, Slovensko sa môže pridať ku krajinám, ktoré vítajú a nezakazujú inovácie. A to je dobrá správa pre všetkých.

V našej novej publikácii **Vplyv zdieľanej ekonomiky v oblasti prepravy na Slovensku** analyzujeme o čo by sme na Slovensku prišli, ak sa problém zastaraných regulácií nepodarilo vyriešiť. V prvom by množstvo ľudí stratilo možnosť si privyrobiť. Na platformách zdieľanej ekonomiky vo voľnom čase jazdia dôchodcovia, mamičky na materskej, sluchovo-postihnutí, začínajúci podnikatelia atď.

Viac si prečítajte v našej novej publikácii, ktorú si môžete [zdarma stiahnuť tu](#).

Dve tváre a jedna facka trhu práce

Ministerstvo práce zvoláva pravidelne tlačovky, aby sa pochválilo klesajúcou nezamestnanosťou. Tá skutočne klesla na rekordné minimá. Je to však zásluha vlády?

Ako sme na tom v porovnaní s ostatnými krajinami? Skutočne sa darí rovnako dobre celému Slovensku? Aký podiel vyradených uchádzačov o zamestnanie si aj naozaj našlo prácu? Je tu priestor na ďalšie radikálne zvyšovanie minimálnej mzdy?

Zodpovedať tieto otázky sme sa pokúsili v treťom tohtoročnom vydaní INESS na tému s názvom publikácii Dve tváre a jedna facka slovenského trhu práce.

INESS vo Visio Journal

Analytik INESS Martin Vlachynský prispel svojim článkom „Fast Though Fragile: A Roller-Coaster Ride of the Slovak Economy“ do druhého vydania medzinárodného časopisu *Visio Journal*, ktorý pripravuje slovenský Visio Inštitut.

Témou čísla bol vývoj východoeurópskych ekonomík počas posledných 25 rokov. Naš príspevok sa zameriaval na slovenskú ekonomiku, ktorú od roku 1993 charakterizuje jazda po húsenkovej dráhe: od Mečiarizmu, cez Tatranského tigra až po krízu a súčasné rapidné oživenie. Hlavným záverom príspevku bolo varovanie pred tým, ako slovenské vlády rýchlo zabúdajú na zlé časy a zvykajú si na tie dobré. Chýbajúce dlhodobé vízie robia ekonomiku zraniteľnou.

Celá žurnál si môžete [ako pdf stiahnuť tu](#).

INESS poslal návrhy k 3. balíčku

Ministerstvo hospodárstva spustilo tretie kolo zbierania návrhov na „podnikateľský balíček“. Ten by mal obsahovať opatrenia na zlepšenie podnikateľského prostredia, s ktorými príde ako samotné ministerstvo, tak aj široká verejnosť.

Keďže je to jedna z mála príležitostí, kedy verejný sektor oficiálne prijíma návrhy na zmeny, využili sme to naplno. INESS zaslal 54 návrhov, ktoré siahajú od návrhu na radikálne daňové zmeny, až po technické úpravy napríklad v oblasti účtovníctva. Kompletný prehľad našich návrhov si môžete [stiahnuť tu](#).

INESS sa zapojil aj do predchádzajúcich dvoch balíčkov. Prvý balíček sme [okomentovali tu](#), druhý balíček [zase tu](#).

Stanovisko INESS k návrhu smernice EK s názvom Copyright in the Digital Single Market

Vo štvrtok 5. júla 2018 bude Európsky parlament hlasovať o novej smernici s názvom Copyright in the Digital Single Market, v ľudskej reči o novom copyrightovom zákone, ktorý bude musieť byť transponovaný do legislatív národných členských štátov Európskej únie.

Táto *smernica* je predmetom množstva diskusií, hromadných protestov a kritiky (napr. tu: [kritika](#))

My v INESS nepovažujeme striktnejšie „zviazanie“ internetu rozšírenejšími copyrightovými zákonmi za správne a vyzývame poslancov Európskeho parlamentu na neschválenie novej smernice.

Bez dopytu zo strany spotrebiteľov po knihách, textoch či hudobných dielach je copyright ako taký zbytočný. Zákony nemôžu vytvoriť spotrebiteľský dopyt, môžu však zásadne ovplyvniť schopnosť aktérov na trhu uspokojiť tento dopyt.

Trhové sily a technológie ďaleko prekonávajú súčasné zákony a sú s nimi v konflikte. Copyrightové zákony západného sveta pochádzajú z trhov a technológií 18. storočia a ich najdôležitejšou vlastnosťou je umelá vzácnosť. Tú kedysi vytváral malý počet privilegovaných jednotlivcov či skupín pomocou vysokých vstupných nákladov a analógovými obmedzeniami pre neautorizované kopírovanie. Umelá vzácnosť bola dôležitým prvkom, pretože vytvárala monopolnú hodnotu: nie zisk nad rámec produkčných nákladov, ale zisk úplne oddelený od nákladov. Tieto zisky záviseli na vytvorení legálneho prostredia na vynucovanie takejto umelej vzácnosti - copyrightových zákonov.

Žiadny copyrightový zákon však nemôže zakonzervovať trhy, ktoré ho už dávno predbehli.

Nové trhy, ktoré vytvoril internet a digitálne nástroje, priniesli zásadné zmeny. Klesli bariéry vstupu na trh, rovnako aj výrobné a distribučné náklady, dosah je celosvetový, a je možné zarábať veľké sumy peňazí prostredníctvom obrovského množstva malých transakcií. Toto je v príkrom kontraste so svetom analógovej umelej vzácnosti, ktorý bola založená na malom počte drahých transakcií a stavu, ktorý zvýhodňoval privilegované skupiny oproti jednotlivcom.

Umelá analógová vzácnosť bola nahradená digitálnym nadbytkom a priniesla **demokratizáciu tvorivosti**.

Nenechajme si ju zobrať zákonmi, ktoré presadzujú záujmové skupiny (predovšetkým knižné a novinové vydavateľstvá, ako aj veľké hudobné vydavateľstvá).

Copyright = kontrola = monopolný zisk, preto je jeho rozšírenie pochopteľne v centre pozornosti držiteľov copyrightov.

Aby boli práva autorov funkčné, práva duševného vlastníctva musia zodpovedať digitálnej dobe a technologickému pokroku, nie byť filozoficky i legislatívne zakorenené vo fyzickom svete analógovej vzácnosti.

Predstavovaný návrh navyše nie je udržateľný, pretože technologická kontrola ako základný prvok privilegovaných trhov ani nie je možná.

Až nezmyselne pôsobí aj vyjadrenie predkladateľa smernice, ktorý hovorí: „Ekonomická hodnota nadobudnutá obsahom hodným ochrany, ktorý bol vytvorený v Európe, by mala zostať v Európe.“

Ide o zásadné nepochopenie fungovania trhu v globalizovanom svete, ktorý – hlavne vo svete duševnej tvorivosti – už minimálne dve dekády nepozná geografické hranice.

Navrhovaná smernica môže brzdiť budúci rozvoj inovácií a tvorivosti, preto vyzývame poslancov Európskeho parlamentu, aby za návrh nehlasovali a požadovali od komisie nový návrh, ktorý nebude zväzovať nové myšlienky a trendy ale naopak, vytvorí prostredie, v ktorom sa bude inováciám a tvorivosti dať.

Richard Ďurana

Riaditeľ INESS Inštitútu ekonomických a spoločenských analýz

INESS pripomienkoval IT platformu Lepšej regulácie

INESS sa zúčastnil verejného vypočutia štúdie uskutočniteľnosti *Inteligentných regulácií* (IT platforma lepšej regulácie podľa stratégie RIA 2020) na Ministerstve hospodárstva. Na základe participatívneho princípu pri tvorbe tejto štúdie sa zapojil aj do pripomienkového konania s nasledovnými podnetmi:

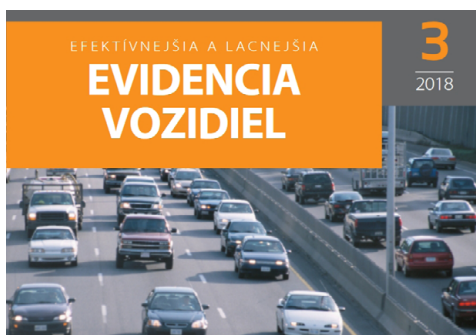
- Síce IT platforma má analyzovať existenciu gold- platingu, ale absentovalo nám vyhodnocovanie aj ďalšieho fenoménu, **double-bankingu** (dvojkoľajnosti právnej úpravy, t. j. ak jeden zákon niečo prikazuje konať, ale ďalší zákon rovnakú reguláciu neumožňuje plniť), ktorý je problémom nielen v rámci vzťahu európskej a slovenskej legislatívy, ale vyskytuje sa aj v samotnej slovenskej legislatíve. Považovali sme za dôležité, aby tento fenomén bol v právnom poriadku prostredníctvom IT platformy identifikovaný a veríme, že následne bude aj odstraňovaný, keďže jeho prítomnosťou vznikajú náklady nielen pre regulované subjekty, ale aj regulačným autoritám na právne služby. Naša pripomienka o rozšírení IT platformy aj o analýzu vzniknutých alebo potenciálne vznikajúcich double-bankingov bola akceptovaná.
- V štúdii uskutočniteľnosti nám absentoval jedno z najväčších rizík a to skutočnosť, že **nebudú vyhodnotené všetky regulácie správne a úplne**, keďže na rokovanie vlády môžu ísť aj právne predpisy bez súhlasného stanoviska komisie na posudzovanie vybraných vplyvov. Taktiež vplyvy nemusia byť vôbec alebo nesprávne vyhodnotené pri poslaneckých návrhoch zákonov a pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhov, keďže na základe Stratégie lepšej regulácie vyplynulo len odporúčenie, aby sa do posudzovania vplyvov zapojili. Naša pripomienka, aby sa aj na toto riziko prihliadalo, bolo akceptované.
- Poukázali sme taktiež na ďalšie riziko, že do **doložky vplyvov a analýz jednotlivých vplyvov môžu zasahovať aj poslanci** a tak môže dôjsť k nekonštruktívnej tvorbe daných analýz. Toto riziko považujeme za dôležité, keďže v súčasnosti je v legislatívnom procese práve poslanecký návrh zákona (*doložka o rodine*), ktorý

súčasný model tvorby analýz môže narušiť, ak by bol schválený v predkladanom znení.

- V poslednej pripomienke sme poukázali na **nejednoznačnosť pôvodnej prípravy alternatívy B** projektu, t. j. komplexná IT platforma lepšej regulácie. Upozornili sme na možný vznik dvojkoľajnosti zdrojov vyhľadávania regulácií, ktorý by vznikol, ak by ministerstvo realizovalo register tak, že síce by bol previazaný s elektronickou zbierkou zákonov, slov-lex, ale tento register nemal byť pôvodne jednoznačne právne záväzný, ako je záväzná zbierka zákonov. Na základe našej pripomienky sa doplnila jednoznačná požiadavka, že **na konci projektu by mali byť údaje v registri regulácií v plnom rozsahu záväzné a podnikatelia sa na ne budú môcť spoliehať.**

Veríme, že našimi pripomienkami sme prispeli k vytvoreniu vyššej hodnoty za peniaze pri príprave podmienok pre tvorbu lepšej regulácie.

Ako na efektívnejšiu a lacnejšiu evidenciu vozidiel

Hodiny strávené na Dopravných inšpektorátoch čakaním sú už súčasťou moderného folklóru. Tieto nenárodné úkony sa pritom dajú rýchlo a lacno zjednodušiť, čo by ušetrilo čas občanov, ale aj verejné financie. Neschopnosť verejnej správy reformovať túto oblasť je tak reálnym obrazom "boja" proti byrokrácii na Slovensku.

V roku 2017 dopravné inšpektoráty zaznamenali 389 000 zmien držby vozidla, zaevidovali 126 000 nových vozidiel, 62 000 vozidiel z evidencie vyradili a vykonali desiatky tisíc ďalších úkonov. Tieto stáli občanov odhadom 1,5 milióna hodín času, ale aj zhruba 100 000 hodín práce policajtov. K tomu ešte prirátajme nákup tabuliek EČV, ktorých štát ročne objednáva okolo 900 000 kusov v cene 8,5 miliónov eur.

INESS identifikoval možné ročné úspory v hodnote 8 miliónov eur v priamych nákladoch a minimálne 800 000 eur v spoločenských nákladoch (ušetrený čas). Tieto úspory by bolo možné dosiahnuť reformou v troch krokoch:

1. Naviazanie EČV na vozidlo: Neustála výmena tabuliek EČV je zbytočná a veľmi drahá. V minulých rokoch čoraz viac štátov prechádza k trvalému priradeniu EČV k vozidlu, podobne ako je občanovi priradené rodné číslo. Súčasný spôsob obstarávania tabuliek EČV je navyše extrémne nákladný napríklad v porovnaní s Českou republikou a stál daňovníkov už desiatky miliónov eur.
2. Upustenie od niektorých činností: Niektoré činnosti (napr. obhliadky vozidla v určitých situáciách) majú nejasný cieľ a zbytočne zaberajú čas občanom aj príslušným pracovníkom. Diskutovať by sa malo aj od úplného upustenia osobnej návštevy úradu, napríklad vo Veľkej Británii je možný prepis vozidla na diaľku.
3. Presun kompetencií do civilnej sféry: Príslušník polície je pomerne drahá odborná pracovná sila. Zapojenie stoviek policajtov do výkonu jednoduchých administratívnych úkonov je plytvaním.

Slovensko je jedným z posledných troch štátov EÚ, ktoré nemajú agendu evidencie vozidiel v civilnej sfére. Presun tejto kompetencie na civilnú sféru by neznamenal revolúciu, nakoľko už dnes časť výkonov zabezpečujú Odbory cestnej dopravy.

Tieto návrhy nájdete v INT 3/2018: Efektívnejšia a lacnejšia evidencia vozidiel.

Vzdelávanie je nový svetový mier

Róbert Chovanculiak

Nedostatok financií sa pravidelne umiestňuje na prvom mieste v prehľadoch problémov školstva. V skutočnosti je však pomerne ťažké povedať, aké je to správne množstvo zdrojov v tomto odvetví. Vnútorne nutkanie požadovať viac zdrojov do niečoho, čo znie „dobré“ ako vzdelávanie, môže skresľovať debatu.

Na Slovensku si väčšina ľudí nemyslí, že vzdelávanie potrebuje razantne navýšenie zdrojov. Uši mediánového Slováka skôr reagujú na témy ako dôchodky a sociálne balíčky. Politici toto vedia a podľa toho upravujú svoju rétoriku a politiku. Toto však nesmierne vyrušuje angažovanú menšinu. Tá s obavami sleduje slabú kvalitu nášho vzdelávania a stále hlasnejšie poukazuje na nasledovnú logickú reťaz: na Slovensku máme značne podfinancované školstvo, preto nutne potrebuje veľkú finančnú injekciu, ktorá prinesie kvalitné vzdelávanie a zvýši ľudský kapitál Slovákov. Táto logická reťaz má však mnoho slabých ohníviek.

Slovenské vzdelávanie nie je výrazne podfinancované v porovnaní s ostatnými krajinami. Ľudia tvrdiaci opak vyťahujú porovnanie podielu výdavkov na vzdelávanie na HDP krajiny. V tomto porovnaní sa môže naozaj zdať, že na Slovensku ide do vzdelávania (cca 4% HDP) menej zdrojov ako inde vo svete (EÚ a OECD priemer cca 5 %). HDP však nie je tým najlepším menovateľom, keď chcete porovnať, koľko verejný sektor dáva na vzdelávanie. Jeho štruktúra je v každej krajine špecifická. U nás tvoria relatívne veľkú časť HDP investície a pridaná hodnota zahraničných investorov a už menšiu časť mzdy, ktoré vlády tak rady a ľahko zdaňujú a sú z toho platené verejné služby. Oveľa výpovednejšie je preto sa pozrieť na to, akú časť verejných zdrojov politici presúvajú do vzdelávania. Inak povedané, akou prioritou je vzdelávanie vo výdavkoch štátu. Takéto porovnanie so zahraničím ukazuje trochu iný obrázok. Slovenský podiel výdavkov na vzdelávanie na celkových výdavkoch verejnej správy je približne na úrovni priemeru ostatných krajín alebo mierne pod (cca 10%).

To, že dávame do školstva porovnateľný podiel verejných financií však ešte neznamená, že tam nechýbajú zdroje. Tento „paradox“ môže mať na svedomí plytvanie a neefektivita. Na Slovensku sa znížil počet žiakov za posledných 30 rokov skoro o polovicu, ale počet škôl poklesol len mierne a počet učební dokonca ešte narástol. Dve tretiny všetkých základných škôl na Slovensku dnes poberajú špeciálne dotácie pre školy s nízkym počtom žiakov. Dokonca 27 % základných škôl má menej ako 50 žiakov. Kúriť, svietiť, zatepľovať a upratovať sa v nich však musí ako v ostatných školách. Priestor na lepšie využívanie peňazí je nielen na úrovni samospráv, ale aj na samotnom ministerstve. To si plánovalo spraviť poriadok v priamo riadených organizáciách už pred mnohými rokmi. Dodnes však ich rozpočty len narastajú a rozširuje sa ich agenda.

Zjednodušujúca je aj ďalšia implikácia v reťazi uvažovania. Oblievanie školstva peniazmi nie je automatický recept na úspech. A presvedčilo sa o tom množstvo oblievačov. Naposledy Bill Gates a jeho nadácia pou-

žila na veľkú reformu amerických škôl v troch dištriktoch skoro 600 mil. dolárov. Súčasťou reformy neboli len peniaze, ale aj implementovanie nového hodnotenia učiteľov, pozorovania tried, merania výkonu žiakov, či individualizovaného rozvoja učiteľov a nove personálnej politiky. Tá pozostávala z vyhadzovania zlých učiteľov a prijímania dobrých, ktorí dostávali rôzne bonusy, ak podávali kvalitný výkon. Prestížne výskumne

centrum RAND nedávno zverejnilo výsledky štúdie a jej záver je, že intervencie nevedli k očakávaným zlepšeniam výsledkov žiakov – a to ani u tých najslabších a ohrozených skupín, na ktoré sa intervencia zameriavala.¹

Toto však nie je ojedinelý prípad. Obama medzi rokmi 2010 a 2015 minul 3 miliardy dolárov na špeciálny grant na zlepšenie škôl. Tesne pred skončením jeho funkčného obdobia vydalo ministerstvo školstva USA štúdiu,² v ktorej vyhodnotili vplyv a dopad týchto peňazí na výsledky žiakov. Výsledok bol znova úplne minimálny. Žiaci, ktorých školy dostali peniaze, sa nezlepšili v anglickom jazyku ani matematike. Nezlepšila sa miera úspešného dokončenia školy a ani miera ďalšieho pokračovania v štúdiu. Navyše ani rôzne druhy programov a modelov v rámci grantu nepriniesli rozdielne výsledky. Všetky zlyhali.

Podobne dopadol aj jeden veľký experiment s radikálnym zvyšovaním plátov už vyučujúcich učiteľov v Indonézii. V tejto krajine prebehla v záseade podobná debata ako prebieha u nás – učitelia majú nízke platy a preto máme zlé školstvo. Túto interpretáciu posvätila aj Svetová banka a UNESCO. V roku 2009 sa tak rozhodli zdvojnásobiť platy učiteľom. Aký bol dopad na úspechy žiakov po troch rokoch? Znova prakticky žiadny. Všetci študenti bez ohľadu na to, či ich učili učitelia so starými platmi alebo s dvojnásobnými, získali v priemere rovnaké výsledky v testoch z jazyka, matematiky a odborných predmetov.³

To všetko neznamena, že viac peňazí nikdy nijakému vzdelávaciemu systému nepomohlo. Ak však nedokázali nalieváním zdrojov zlepšiť výsledky Obama, Bill Gates ani dvojnásobne platy učiteľov, mali by sme spozornieť. Zlepšiť školstvo cez finančnú injekciu nebude také ľahké. Koniec koncov prvé náznaky toho vidíme aj u nás. Medzi rokmi 2009 a 2017 vzrástli normatívne výdavky na jedného žiaka v regionálnom školstve z 1702 eur na 2459 eur. V (skoro) rovnakom čase poklesli výsledky PISA žiakov z matematiky zo 497 bodov na 475. Vo vysokom školstve bol tento nárast ešte rýchlejší. Z 2 791 eur v roku 2009 na 4 503 eur v roku 2018. Dokonca aj v medzinárodnom porovnaní rástli výdavky na vzdelávanie v SR jedným z najrýchlejších temp v krajinách OECD. Zlepšil sa aj často skloňovaný ukazovateľ podielu miezd učiteľov na mzdách vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov. Na začiatku tisícročia sa pohyboval na úrovni 54 %, dnes dosahuje 69 % a do dvoch rokov by sa mal podľa odhadov priblížiť 74 %. Ak sú peniaze odpoveď, aspoň nejaké náznaky zlepšenia by sme mali zaznamenať. Skôr sa však zdá, že školstvo sa vydáva na cestu k stavu v akom je zdravotníctvo. Tam dnes už nechýbajú peniaze, ale muzika.

Najkontrovernejšou otázkou je posledné ohnisko v argumentačnej re-

1 https://www.rand.org/pubs/research_reports/RR2242.html
2 <https://ies.ed.gov/ncee/pubs/20174013/pdf/20174013.pdf>
3 <http://www.nber.org/papers/w21806>

žazi. Niejak všetci automaticky predpokladáme, že kvalitné vzdelávanie je naozaj kľúčom k úspešnej budúcnosti Slovenska. Nemusi to by však také jednoduché. Nedávno vyšla veľká obžaloba vyššieho vzdelávania z pera Bryana Caplana. V knihe *The Case against Education* prichádza s presvedčivými dôkazmi, že univerzitné vzdelávanie je do veľkej miery len signalizačná hra bez skutočnej pridanej hodnoty. Keby ste si mohli vybrať, chceli by ste titul z Oxfordu alebo Oxfordské vzdelanie? To druhé máte v konečnom dôsledku na dosah už dnes – internet je plný bezplatných prednášok, materiálov, učebníc. To, čo v skutočnosti ponúka titul z Oxfordu je pečiatka na čelo, že ste lepší, šikovnejší ako vaši rovesníci. Veľká časť univerzít tak v skutočnosti nezvyšuje ľudský kapitál ich študentov, len im pomáha signalizovať ich schopnosti. Z pohľadu jednotlivca môže ísť o užitočnú službu, ale z pohľadu spoločnosti ide o čisté plytvanie – predovšetkým keď to štáty výrazne dotujú z verejných rozpočtov.

Nedostatok financií sa pravidelne umiestňuje na prvom mieste v prehľadoch problémov školstva. V skutočnosti je však pomerne ťažké povedať, aké je to správne množstvo zdrojov v tomto odvetví. Vnútorne nutkanie požadovať viac zdrojov do niečoho, čo znie „dobré“ ako vzdelávanie, môže skresľovať debatu. Ak tak v budúcnosti niektorí politici vypočujú hlasitú menšinu, môže sa jednoducho stať, že peniaze sa preinvestujú, učitelia vymenia, pomôcky nakúpia, hodnotenia zavedú, ale výsledky študentov ostávajú rovnaké. Školstvo je oveľa zotrvačnejší systém, ako si mnoho ľudí pripúšťa a často môžu byť jeho výsledky skôr podmienené kultúrou v širokom slova zmysle ako množstvom financií, ktoré tam politici nasmerujú.

iness.sk, 26.7.2018

Tak clá alebo voľný obchod?

Martin Vlachynský

Toto je „veľký deň pre voľný a férový obchod, vskutku veľký deň,“ nešetril americký prezident Trump superlatívami po rokovaní s prezidentom Európskej komisie Jeanom-Claudom Junckerom. Ten potvrdil: „Prišiel som pre dohodu a máme dohodu.“

Niekoľko mesiacov sa stupňujúce obchodné napätie medzi USA a EÚ sa dočkalo rozprávkového konca. Teda takmer. Vedúci politici sa totiž dohodli, že sa dohodnú. Konkrétne, že Trump nebude ďalej eskalovať obchodnú vojnu a na revanš EÚ začne rokovať o bezcolných obchode s priemyselnými výrobkami s výnimkou automobilov. Juncker aj prisľúbil, že EÚ bude kupovať aj viac americkej sóje (na ktorú nedávno Čína uvalila 25-percentné clo) a skvapalneného plynu – hoci nepovedal, kto konkrétne, keďže takéto rozhodnutia sú na firmách a spotrebiteľoch a konkrétne v prípade kvapalného plynu veľa iných prekážok, ako je jeho cena a dostupnosť terminálov, nenájdete. Aby to nebolo také jednoduché, EÚ odmieta obchodné dohody so štátmi, ktoré nie sú účastníkmi Parížskej klimatickej dohody, ako pred pár mesiacmi zdôraznil francúzsky minister zahraničia Jean-Baptiste Lemoine práve v súvislosti s USA, ktoré z dohody vystúpili.

Niektorí komentátori to vidia ako Trumpov „grand“ plán použiť metódu biča a cukru na dosiahnutie voľnejšieho obchodu. Iní, naopak, ukazujú na Junckera ako prefikáneho lišiaka, ktorý si dokázal obtočiť okolo prsta aj nevypočítateľného Trumpa. Netreba kričať hop, kým sa clá nepreskочia. Zatiaľ jediný reálny výsledok obchodnej vojny sú americké clá na ocel a hliník a odvetné európske clá na americké výrobky. Najnovší vývoj je vzrušujúcim novým dielom v tomto napínavom seriáli, ale dielom s otvoreným koncom.

Je to však už druhá dobrá správa v krátkej dobe. Pred pár dňami EÚ de-

finitívne podpísala dohodu o voľnom obchode s druhou najväčšou ekonomikou Ázie, Japonskom. Tá pokrýva tretinu svetového HDP a otvorí japonský trh najmä európskym poľnohospodárom. Opačným smerom majú ľahšie prúdiť stroje a autá. Dohoda je to opatrná a mnohé zvolnenia budú len postupne nabiehať v nasledujúcich 10 – 15 rokoch. No i tak ide o významný krok. Najmä merkantilistickej Číne, ktorá zahľucuje svetové trhy štátom dotovaným tovarom a sama živí domáce protekcionistické opatrenia, by mal zvyšok sveta ukázať, že z voľného obchodu je viac blahobytu. No aj USA či Európa majú ešte nesplnené úlohy nielen v oblasti ciel a taríf, ale aj v štátnych dotáciách do viacerých sektorov.

HN, 30.7.2018

Prekážky pod nohy

Radovan Ďurana

Mali by sme čo najskôr pootvoriť dvere pracovníkom z tretích krajín. Susedia to už robia.

Že v Českej republike je najnižšia miera nezamestnanosti v EÚ, je známy fakt. Menej sa ale hovorí o tom, že v krajine pracuje pol milióna cudzincov. Z toho viac ako 150 tisíc je z krajín mimo EÚ.

Na Slovensku panuje voči cudzincom averzia. Nie je to ale averzia na základe zlých skúseností. V ČR pracuje 14 krát viac cudzincov z tretích krajín (mimo EÚ) ako na Slovensku, kde našinec musí cudzinca mimo Bratislavy, a pár fabrík, hľadať lupou. Slováci si ale myslia, teda skôr cítia, že ich tu je mnohonásobne viac. V celoeurópskom prieskume nadhodnotili podiel cudzincov v krajine zo všetkých národov najviac.

Hľadať vysvetlenie tohto postoja nie je cieľom tohto textu. Cieľom je upozorniť na fakt, že stereotypy a obavy sa premietajú aj do legislatívy, ktorá zamestnávanie cudzincov upravuje. A táto legislatíva už má priame ekonomické dopady.

I napriek masívnemu podielu pracujúcich cudzincov je aj v Česku viac voľných pracovných miest ako miestnych uchádzačov o zamestnanie. Cudzinci v zásade domácim prácu neberú (neplatí to vždy), skôr naopak. Zastávajú pozície, o ktoré domáci záujem nemajú, alebo prinášajú so sebou kvalifikáciu, ktorá nezamestnaným chýba. Dodatočná pracovná sila tak prispieva k vyššej tvorbe bohatstva. A z pohľadu ministerstva financií aj k vyššiemu plneniu štátnej kasy.

Niet sa čo čudovať, že ekonómovia migrujúcich pracovníkov vítajú. Slovenská legislatíva je však nastavená tak, akoby jej cieľom bolo hádzať prekážky pod nohy cudzincom. Prestahovanie cudzineckej polície na miesto, kam sa cudzinec dostane z centra za hodinu a musí dvakrát prestupovať, je ideálna metafora tohto postoja.

Proces vydávania povolení je zdĺhavý, plný neistôt, zaťažovaný zbytočnými prekážkami. Elektronizácia žiadostí? On line objednávanie? Zabudnite. Na Slovensku sa ide v papieri a 90 dňová lehota sa ľahko natiahne na viac ako rok. Perličkou je povinnosť predkladať zdravotnícky posudok, ktorý vystaví len 8 ambulancií v celej krajine. Niektorí by mohli namietkať, že sa potrebujeme chrániť pred infekčnými ochoreniami, ale má tento argument zmysel, keď posudok sa musí predkladať po(!) udelení povolenia k pobytu? Aj samotná hrozba ochorenia je pritom neprimeraná obava, stačí sa pozrieť opäť do susedného Česka, kde túto povinnosť pred pár rokmi zrušili, a žiadna infekčná katastrofa nenastala.

V Česku ale došlo k ďalšej pozitívnej zmene (stále tam ale systém nefunguje idálne), ktorou by sa mali Slováci zaoberať. Vydávanie povolení majú na starosti civilné orgány, nie polícia. Čo je prirodzené, bavíme sa o ľuďoch ktorí tu chcú žiť a pracovať. Polícia a bezpečnostné zložky by mali byť súčasťou procesu, ale cudzinec by nemal vidieť uniformu, pokiaľ sa nestane odôvodnene podozrivým. Práve uniformy s láskou k dodržiavaniu pravidiel bývajú prekážkou inovácií.

To, že sa v máji úradníckym spôsobom zmenili pravidlá zamestnávania vo vybraných okresoch je slabučkou náplastou. Proces vydávania povolení sa skrátil o jeden mesiac, ale len vo vybraných okresoch a len v konkrétnych pozíciách. A tak dnes vieme, že v okrese Košice III môže zamestnávateľ prijať (len) omietkara bez toho, aby oznamoval voľné pracovné miesto. Aj to len za predpokladu, že ešte nemá 30% zamestnancov z cudziny. Zamestnávateľia v ostatných okresoch s vyššou mierou nezamestnanosti, kde ale tiež chýba kvalifikovaná pracovná sila, majú smolu. Musia zbytočne mesiac čakať.

Strach zo zamestnávania cudzincov nepomáha, skôr naopak. V Poľsku zaviedli zrýchlený proces vydávania povolení Ukrajincom, je ich tam viac ako milión. O prácechtivých cudzincov dnes krajiny súťažajú, a kto neotvorí dvere, nezíska kvalitu. Pootvoriť dvere má pomôcť aj jedenásť návrhov na obmedzenie byrokracie, ktoré sme publikovali v najnovšej štúdii. Samozrejme, odstraňovaním byrokracie úloha nekončí, samosprávy musia mať možnosti a podporu v integrácii cudzincov

Slovensko nemôže hrať hru na príchod vysokokvalifikovaných pracovníkov, keď nevieme udržať doma ani PhD študentov. Našou konkurenčnou výhodou môže byť práve jednoznačný a rýchly proces vydávania povolení.

iness.sk, 27.7.2018

Minister financií SR Peter Kažimír 2012-2018	
1)	Zvýšenie bankového odvodu a predĺženie jeho platnosti
2)	Zmenšenie II. piliera
3)	Zavedenie odvodu regulovaných subjektov, zvyšovanie jeho sadzby
4)	Zavedenie registračnej dane na autá pri 1. zápise (podľa výkonu)
5)	Zvýšenie dane z tabaku
6)	Zodvodenie práce na dohodu
7)	Zavedenie 25% sadzby DPFO
8)	Zvýšenie odvodov SZČO (VZ neznížený o zaplatené odvody, zmena koeficientov)
9)	Zvýšenie minimálnych odvodov SZČO (50% priemernej mzdy)
10)	Zvýšenie sadzby DPPO z 19% na 21%
11)	Zmena dočasného zvýšenia z 19% na 20% DPH na trvalé
12)	Zavedenie zrážkovej dane 35% na transfery do vybraných krajín
13)	Nové účtovné pravidlá (zmena odpisov=rozšírenie daňového základu)
14)	Zavedenie dane pri prepise už registrovaného automobilu
15)	Zvýšenie dane z hazardu
16)	Zavedenie dane z dividend
17)	Zrušenie stropu vymeriavacieho základu na zdravotné odvody
18)	Zvýšenie stropu vymeriavacieho základu na sociálne odvody na 7 násobok
19)	Daň z poistenia 8%
20)	Prekvapenie?

iness.sk

Podujatia

Ekonomické reči: podporujú copyrighty tvorivosť?

2. mája organizoval INESS už jedenáste Ekonomické reči. Tentokrát sme sa pozreli bližšie na copyrighty a ich prínos pre umeleckú tvorbu.

Richard Ďurana z INESS, ktorý pôsobí aj v hudobnej skupine Space recorder hovoril o počiatkoch vzniku copyrightov. Neskôr nadviazal s niekoľkými príkladmi z praxe, kedy copyrighty spôsobili mnohým ľuďom problémy. Vo svojom vstupe argumentoval, že autorské práva obmedzujú distribúciu umeleckých diel a zabraňujú napríklad šíreniu literatúry či hudby. Okrem toho z copyrightov profitujú najmä veľké vydavateľstvá a nie samotní umelci a tvorcovia.

Po úvodnej prednáške pokračovala diskusia s publikom, kde sa riešili záležitosti ako revízia autorských zákonov, či paralely medzi copyrightovou a patentovou ochranou.

Ekonomické reči sú pravidelné podujatia pre fanúšikov ekonomických debát. Každé stretnutie - nová téma, nový hosť a diskusia v neformálnej atmosfére. Pridajte sa do našej skupiny na facebooku a nezmeškajte ďalšie zaujímavé diskusie.

INESS na diskusii o poľnohospodárstve v Liberálnom dome

V Liberálnom dome sa 7. júna 2018 konala Konferencia SaS: Budúcnosť poľnohospodárstva na Slovensku. Organizátorkou bola tímlídka SaS pre poľnohospodárstvo a potravinárstvo Jarmila Halgašová.

Nosnou témou konferencie bolo „Spoločná poľnohospodárska politika EÚ na časový rámec 2021 - 2027 a jej vplyv na slovenské poľnohospodárstvo, potravinárstvo a ich konkurencieschopnosť“. Za INESS sa v paneli predstavil Martin Vlachynský, spolurečníkmi boli Ladislav Miko, vedúci Zastúpenia Európskej komisie na Slovensku, Pavol Bottka, farmár, zakladajúci člen a prezident CYF (Klub mladých farmárov), člen Združenia vlastníkov pôdy a agropodnikateľov Slovenska a Miroslav Žiak, expert SaS pre potravinárstvo.

Martin Vlachynský vo svojom príspevku zdôraznil nutnosť „prebudiť“ trh s pôdou a zvýšiť motiváciu produkovať vyššiu pridanú hodnotu, pretože Slovensko patrí podľa štatistík EÚ medzi krajiny s vôbec najnižšou pridanou hodnotou na hektár v celej EÚ 28.

INESS na konferencii Logistika a doprava

V utorok 12. júna sa v hoteli Carlton v Bratislave uskutočnila ďalšia zo série Trend konferencií, tentoraz na tému Logistika a doprava.

V paneli s názvom Dopravcovia na križovatke vystúpil aj zástupca INESS Martin Vlachynský. Hovorilo sa najmä o rôznych podobách nákladnej dopravy v jednotlivých členských štátoch EÚ, či o budúcnosti investícií do (najmä) cestnej infraštruktúry na Slovensku. Spolupanelistami boli Ladislava Cengelová, štátna tajomníčka, ministerstvo dopravy a výstavby SR, Pavol Jančovič, prezident ČESMAD Slovakia, Tomáš Jančuš, člen predstavenstva, Letisko Košice - Airport Košice, Štefan Holý, advokát, riadiaci partner LANSKY, GANZGER PARTNER, Tibor Majzún, Managing Director Slovak Republic / Regional Director North East Europe, cargo-partner SR, s.r.o. a Miloš Mervart, CHIEF OF CUSTOMER SERVICE, METRANS /Danubia/, a.s.

INESS na Europe Liberty Forum 2018

Dánsky CEPOS a americký Atlas Network spoluorganizovali v dňoch 29-30. mája 2018 každoročnú konferenciu The 2018 Europe Liberty Forum, na ktorej sa zúčastnilo 150 zástupcov think tankov z 35 krajín, aby diskutovali o aktuálnych výzvach, ktorým je vystavený kontinent.

Europe Liberty Forum sa po Londýne a Budapešti uskutočnila v dánskej Kodani. Na konferencii diskutovalo o škandinávskych modeloch, ktoré sú napríklad na Slovensku úplne neopodstatnene uvádzané ako príklad úspechu štátu sociálneho blahobytu, pritom tieto krajiny už pred dekadami prešli zásadnými reformami, a miera regulácie či byrokracie mnohých odvetví je podstatne nižšia ako na Slovensku. Veľa priestoru sa dostalo aj diskusiám o populistickom trende v Európe, a to ako na ľavej tak na pravej strane politického spektra.

Richard Ďurana z INESS vystúpil v paneli Labor Market Regulation, ktorý bol venovaný medzinárodnej spolupráci na poli policy advocacy. Predstavil výsledky Indexu pružnosti zamestnávania pre Slovensko, ktorý INESS predstavil v spolupráci s litovským Lithuanian Free Market Institute a následné policy aktivity s týmto projektom.

Viac informácií o podujatí si môžete prečítať na [tomto linku](#). Budúci rok sa konferencia uskutoční v Aténach.

Transatlantické stretnutie riaditeľov think tankov v Kodani

Richard Ďurana z INESS bol jedným z 18 riaditeľov think tankov z Európy a USA, ktorí sa v dňoch 31.5. až 1.6. 2018 stretli v Kodani na výročnom stretnutí organizovanom za pomoci Atlas Network.

Cieľom týchto každoročných stretnutí je nielen vzájomný networking, ale najmä facilitované diskusie a peer-driven workshops s cieľom zlepšiť fungovanie organizácií zvnútra, ale aj komunikáciu a prístup smerom k cieľovým skupinám a stakeholderom. Jedným z cieľov je aj lepšie spoznanie rozvojových a strategických programov jednotlivých organizácií, tak aby jednotlivé think tanky namiesto znovu vymýšľania kolesa mohli zreplikovať úspešné programy partnerských organizácií.

INESS stále patrí k tým menším think tankom (pre porovnanie, najväčší think tank na stretnutí má 130 zamestnancov a ročný rozpočet cez 30 miliónov dolárov). Napriek tomu naše programy každý rok zaujmú nielen Európanov ale aj účastníkov spoza oceánu.

Viac informácií o podujatí si môžete prečítať na [tomto linku](#).

INESS na letnej škole v Budapešti

Inštitút ekonomických a spoločenských analýz sa v zastúpení analytika Martina Vlachynského zúčastnil vo štvrtok 12. júla *letnej školy Századvég* v Budapešti.

Týždňové podujatie, určené pre mladých ľudí z krajín V4, sa zameriavala na rôzne ekonomické a spoločenské otázky. Organizovala ju nadácia Századvég, hosťami bolo viacero maďarských aj zahraničných osobností. INESS bol zastúpený v diskusnom paneli, v ktorom sa preberali klady a zápory eurofondov pre krajiny východnej Európy.

Prednáška Cena štátu a Rómsky mýtus

Radovan Ďurana prednášal 4.5.2018 na Gymnáziu v Pezinku o verejných výdavkoch a výške dávok pre mnohohodné rodiny.

Ako nezabíjať inovácie reguláciami: medzinárodná konferencia o zdieľanej ekonomike

Zdieľaná ekonomika spôsobila revolúciu v poskytovaní služieb. Umožnila oživenie nevyužívaného kapitálu, pomocou reputačných mechanizmov vytvára tlak na zlepšovanie kvality služieb a vytvorila nové možnosti privyrobenia si. Napriek mnohým benefítom, ktoré prináša pre poskytovateľov ako aj spotrebiteľov, vznikli konflikty medzi tradičnými poskytovateľmi služieb a platformami zdieľanej ekonomiky. V niekoľkých krajinách sa tieto konflikty žiaľ skončili zákazom činnosti týchto služieb.

INESS organizoval 19. júna 2018 medzinárodnú konferenciu „Ako nezabíjať inovácie reguláciami“, ktorá sa venovala práve zdieľanej ekonomike, jej potenciálu v budúcnosti a otázkam regulačného prostredia. V úvode privítal účastníkov Richard Ďurana, riaditeľ INESS. Vo svojom vstupe zdôraznil dôležitosť inovácií pre ľudský pokrok a opakujúce sa konflikty z minulosti, ktoré pramenia práve zo zavádzania nových technológií do výroby či poskytovania služieb.

Nasledoval prvý diskusný panel venovaný budúcnosti zdieľanej ekonomiky na Slovensku, ktorú moderoval Martin Vlachynský z INESS. Prvým rečníkom bol Branislav Kmeť, CEO carsharingovej spoločnosti Carri-vederci. Hovoril o počiatkoch podnikania, vzniku nápadu peer to peer carsharingu na Slovensku a regulačnej ťažke, ktorú museli zvládnuť pri začiatkoch podnikania.

Nasledoval príspevok Aleša Roda, riaditeľa výskumu v CETA. Vo svojom vstupe hovoril o inováciách z minulosti, ktoré postupne viedli k zániku starých služieb či produktov. Spomenul príklad videokaziet, či trend digitalizácie, ktorý viedol k masívnemu znižovaniu transakčných nákladov, na čo mnohí nie sú pripravení. Pri rozvoji zdieľaných služieb sú pozoruhodné jej sekundárne efekty. Po nástupe Uberu v New Yorku sa vďaka konkurenčnému tlaku znížil počet sťažností na klasické taxislužby. Rod upozornil aj na fakt, že vplyv zdieľaných služieb na ceny nehnuteľností je v regióne V4 preceňovaný.

Riaditeľ zväzu hotelov a reštaurácií SR Marek Harbulák vo svojom diskusnom príspevku hovoril o tom, že zdieľaná ekonomika by nemala byť vnímaná ako konkurencia pre tradičný ubytovací sektor ale skôr ako partner. Zdôraznil potrebu serióznej debaty a stratégie, ktorá by určovala či je vôbec potrebné ubytovací sektor regulovať a ako. V závere vyjadril podporu masívnemu znižovaniu byrokracie v oblasti ubytovania, ktorá sa s nástupom technológií ešte zintenzívňuje.

Záver diskusného panelu patrili Alexandrovi Funckemu, výskumníkovi z Pennsylvánskej univerzity a spolupracovníkovi švédskeho think tanku Timbro. Vo svojom vstupe predstavil definíciu zdieľanej ekonomiky, z ktorej vychádzali pri tvorbe Indexu zdieľanej ekonomiky. Popísal dva kľúčové faktory, ktoré zohľadňovali pri zoradovaní krajín do rankingu: dôvera a ekonomická sloboda. Nasledovala diskusia panelových rečníkov s publikom.

Druhý panel moderoval Radovan Ďurana z INESS. Ako prvého rečníka panelu uviedol estónskeho poslanca Kalle Pallinga, ktorý je autorom zákona legalizujúceho služby zdieľanej jazdy v Estónsku. Rečník vo svojom vstupe zdôraznil významnosť inovácií pre ľudský pokrok a aj pre politiku. Zlegalizovanie zdieľaných služieb, ktoré spôsobujú zníženie počtu áut v mestách, je podľa rečníka dokonalý politický nástroj. Spomenul tiež niekoľko výhod zdieľaných prepravných služieb ako napr. odvoz detí ráno do školy, pomoc starším osobám, či možnosť privyrobenia si pre poskytovateľov a ušetrenia prostriedkov pre užívateľov služieb.

Druhým rečníkom bol Robert Chovanculiak z INESS. Vo svojej prezentácii definoval zákaz služieb zdieľanej ekonomiky ako zákaz progresu. Uviedol niekoľko príkladov z minulosti, kedy regulátor chcel nové internetové služby zakázať, keďže nespádali do platného legislatívneho rámca. Rigidné zákonodarstvo tak spôsobuje obmedzenie benefitov nových inovácií. V minulosti to boli napríklad služby ako PayPal či Ebay, ktoré priniesli nové inovatívne riešenia, avšak brojenie tradičných konkurenčných služieb ich takmer pripravilo o pôsobenie.

Nasledoval príspevok Marka Borisa Andrejaniča, člena tímu verejnej politiky spoločnosti UBER. Vo svojom prejave sa v úvode zameril na problematiku dopravných zápch a znečisťovania ovzdušia nadmerným počtom vozidiel v mestách. Pokračoval prezentáciou riešení, ktoré ponúka spoločnosť UBER, prezentoval niekoľko inovácií, ktoré zaviedla a tiež plány do budúcnosti.

Diskusia by sa nezaobišla bez odborného názoru predstaviteľov verejnej správy. Riaditeľ dopravného úradu Bohuš Chochlík z Ministerstva dopravy prišiel odprezentovať názor regulátora na zdieľanú ekonomiku. Vo svojom príspevku hovoril o tvorbe nového zákona, ktorý má výrazne znížiť byrokratické zaťaženie aj pre klasické taxislužby. Zo zákona napríklad vypúšťajú vekový limit 21 rokov pre vodiča taxislužby, keďže neexistuje priama spojitosť medzi skúsenosťami vodiča a jeho vekom. Chochlík uviedol, že ak vodič získa vodičský preukaz vo veku 21 rokov, nemá toľko skúseností ako vodič, ktorý šoféruje od 18 rokov. Zo zákona taktiež zmizne regulácia počtu dvier vozidla či ďalšie predpisy týkajúce sa vzhľadu vozidla.

Záverečný vstup v paneli patril Matejovi Beňušovi, ktorý pôsobí ako expansion manager v spoločnosti Taxify. Predstavil pozíciu spoločnosti na trhu zdieľaných jász a ich pôsobenie v jednotlivých krajinách. Vzdelanie, technológie a ľudský kapitál označil za tri základné piliere, na ktorých je postavené fungovanie Taxify. Vyjadril poľutovanie nad zrušením fungovania UBERu v Bratislave, keďže zdravé konkurenčné prostredie je potrebné pre dobré fungovanie služieb nielen pre zákazníkov ale aj pre vodičov.

Nasledovala diskusia, kedy rečníci odpovedali na otázky z publika. Kalle Palling sa vyjadril k používaniu kryptomien v biznise, ktoré podľa jeho názoru treba akceptovať, keďže sa tieto transakcie stávajú stále bežnejšími. Matej Beňuška hovoril o reguláciách a počtu zapojených vodičov ako o základných predpokladoch fungovania zdieľaných služieb, na čo reagoval Mark Boris Adrijanič tvrdením, že aj v menších mestách či na ostrovoch s niekoľkými stovkami obyvateľov sa dá rozbehnúť podnikanie so zdieľanými jazdami. Potvrdil však, že kľúčovú úlohu zohrávajú práve regulácie a technológie.

Konferencie sa zúčastnilo viac ako 100 účastníkov, medzi nimi poslanci Národnej rady SR, zástupcovia ministerstiev, zástupcovia občianskych združení, študenti či široká verejnosť. To všetko by sa však nemohlo udiť bez podpory našich partnerov, ktorými boli Friedrich Naumann Stiftung für die Freiheit, Taxify, Uber, Slovak Students For Liberty, či Aktuality.sk a týždenník Trend, ktorí sa postarali o medializáciu podujatia.

Prezentácie rečníkov nájdete na stránke sharing.iness.sk.

INESS publikácie

Slovenskí zamestnávateľia majú problém s nedostatkom pracovnej sily a verejná pokladnica už čoskoro pocíti dopady starnutia. Toto sú dva základné dôvody, kvôli ktorým už nestojí otázka „či“ zamestnávať cudzincov, ale „ako“.

Toto číslo INESS na tému je výsledkom pripomienkovania návrhu Európskej komisie na zmeny vo financovaní rozpočtu EÚ. V ňom komisia reaguje na vystúpenie Spojeného Kráľovstva a výpadok čistého prispievateľa navrhuje plne kompenzovať zvýšením príjmov aj v novom programovom období. Výdavky Slovenska na členstvo v EÚ preto vzrastú, čiastočne aj príjmy z fondov.

V publikácii **Vplyv zdieľanej ekonomiky v oblasti prepravy na Slovensku** analyzujeme o čo by sme na Slovensku prišli, ak sa problém zastaraných regulácií nepodarilo vyriešiť.

Decentralizovaný spôsob reformovania školstva má oveľa lepšie predpoklady prispôbiť sa meniacemu prostrediu a „držať krok s dobou“. V publikácii navrhujeme inštitucionálne zmeny, ktoré by mali byť prijaté, aby sa vzdelávanie priblížilo k fungovaniu decentralizovaného systému.

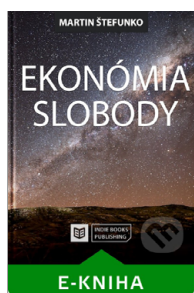

Ministerstvo práce zvoláva pravidelne tlačovky, aby sa pochválilo klesajúcou nezamestnanosťou. Tá skutočne klesla na rekordné minimá. Je to však zásluha vlády? Ako sme na tom v porovnaní s ostatnými krajinami? Skutočne sa darí rovnako dobre celému Slovensku?

V rebríčku 41 krajín EÚ a OECD sa Slovensku umiestnilo na 26. mieste v Indexe pružnosti zamestnávania. Tento index, zostavovaný na základe údajov Svetovej banky, porovnáva legislatívu krajín v oblasti vzniku pracovného miesta, jeho priebehu, a ukončenia.

INESS knihy

MARTIN ŠTEFANKO: EKONÓMIA SLOBODY

E-kniha popisuje základné myšlienky rakúskej školy ekonómie a ich aplikácie. Rakúska škola dávno pred kolapsom komunizmu popísala problémy socialistického ekonomického plánovania a jej dnešní predstavitelia úspešne predpovedali finančnú krízu.

PHILIPP BAGUS: TRAGÉDIA EURA

Politický projekt euro má vážne problémy. Zdá sa, že Friedmanova kľatba sa začala naplňovať. Bestseller nemeckého ekonóma Philippa Bagusa v slovenskom vydaní TRIM Broker a INESS.

Kniha **Zlé peniaze** od **Juraja Karpiša** hľadá príčiny a opisuje priebeh krízy. Odpovedá na otázku, prečo sa ešte neskončila. Je písaná pre verejnosť s cieľom vysvetliť krízové ekonomické javy alternatívnym spôsobom. Súčasťou „sprievodcu krízou“ je popis dosahov krízy na životy bežných ľudí a príklady, ako sa s nimi dá vyrovnať. Tento bestseller si môžete zakúpiť cez stránku **zlepeniaze.eu**, prípadne vo vašom kníhkupectve.

JURAJ KARPIŠ: EKONOMICKÝ VÝZNAM ZLATA AKO KOMODITY S MONETÁRNYM DOPYTOM

Prečo rástla cena zlata posledné desaťročie? Možno považovať zlato za peniaze? Je zlato v bubline? Odpovede aj na tieto otázky hľadáme v publikácii **Ekonomický význam zlata ako komodity s monetárnym dopytom**.

Všetky publikácie a Policy Notes si môžete **zdarma stiahnuť** na stránke **iness.sk** v sekcii Publikácie.

Knihy je možné **zakúpiť osobne** v kancelárii INESS (okrem e-knží) alebo na dobierku objednávkou cez sekciu Knihy na stránke **iness.sk**.